

**סדר לימוד
קודם הסעודה**

* * *

העוסק בתורה בין מגילה למגילה מובטח לו שהוא בן העולם הבא

קיבלתי מרבי הרב מענדלי ליליג זצ"ל, שהיה רב בבה"מ דק"ק
פמד"מ שקיבל מהגאון בעל 'שב מיעקב' זצ"ל, שכל
העוסק בתורה בין מגילה דלילה למגילה דיומא,
מובטח לו שהוא בן העולם הבא.

(חתם סופר דרושים ואגדות דרוש לער"ח אדר
לח"ק תקנ"ח דף רמ"ה)

נוסח לשם יחוד ללימוד שתיקן הגר"ם פלאגי

לְשֵׁם יחוד קדשא בריך הוא ושכינתה (יאהדונה), בדחילו ורחימו (יאההויה), ורחימו ודחילו (איההיוה), לִיְחִידָא אוֹתִיּוֹת י וְה' בְּאוֹתִיּוֹת ו' וְה' בְּיְחִידָא שְׁלִים (יהוה), בְּשֵׁם כָּל יִשְׂרָאֵל, הֲרִינִי בָּא לְקִים מִצּוֹת עֲשֵׂה דְאוֹרֵיתָא שְׁל "וְדַבַּרְתָּ בָּם", וְנֹאמַר "וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וּלְיָלָה", וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָתָךְ עִתָּה קֹדֶם סְעוּדַת יוֹם הַפּוּרִים הַקָּדוֹשׁ בְּסוּד הַפְּתוּב "לִיְהוּדִים הָיְתָה אוֹרָה וּשְׂמִיחָה", לְהַקְדִּים 'אוֹרָה', זוֹ תוֹרָה שֶׁהִיא הָאוֹר לְיִשְׂרָאֵל, ל'שְׂמִיחָה', שֶׁהִיא הַסְּעוּדָה וְהַמְּשִׁתָּה.

וַיְהִי רָצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יי אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי, שֶׁתַּעֲזָרְנִי עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ וְתַרְחֵם עָלַי וְעַל גִּשְׁמָתִי לְהַאֲרִיחַ בְּאוֹרָה שֶׁל תוֹרָה בַּיּוֹם שֶׁקִּבְּלֵנוּהָ מֵאַהֲבָה, וּבְכַתוּב בְּמִגְלָה "קִימוּ וְקַבְּלוּ". וְתֵּהָא תוֹרָה זוֹ מִגְּנָא וּמִצְלָא עֲלֵינוּ מִכָּל רָע מַעֲתָה וּלְעוֹלָם, וְלִבִּי יִבְעַר תְּמִיד לַעֲמֹל בְּתוֹרָתְךָ הַקָּדוֹשָׁה לְיִלָּה בַּיּוֹם יָאִיר בְּחִשְׁיכָה בְּאוֹרָה, הַיּוֹם וּבְכָל יוֹם וַיּוֹם, לְלָמֵד וּלְלַמֵּד, לְשֹׁמֵר וּלְעֹשֵׂה וּלְקִים אֶת כָּל תּוֹרָתְךָ בְּאַהֲבָה וּבְשְׂמִיחָה, בְּמִתִּיקוֹת וּבְעֵרֵבוֹת, אֲנִי עֹבְדְךָ בְּכָל כָּל בְּנֵי בֵּיתִי וְזֵרְעִי וְזֵרְעַי עַד עוֹלָם, גַּל עֵינֵי וְאַבִּיטָה נִפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ, וְנִתְעַלָּה לְהַגִּיעַ לְמִדְרָגָה שֶׁל בְּחִינַת "טוֹב לִי תוֹרַת פִּיךָ מֵאַלְפֵי זָהָב וּכְסֹף", וְדַבְּרִי תוֹרָתְךָ יְהִיו תְּמִיד גַּר לְרַגְלִי וְאוֹר לְנִתְיָבְתִּי.

וְעֲזָרְנִי לַפְּעֹל פְּעֻלּוֹת גְּדוּלוֹת וּנְצוּרוֹת בְּסִדֵּר לְמוֹד זֶה שֶׁהֵם שְׂבָעָה לְמוֹדִים בְּסוּד הַפְּתוּב "שְׂבָעָה אֱלֹהֵי עֵינֵי ה'", וְהֲרִינִי מְכוּן בָּזָה עַל דַּעַת הַמְּכוּנִים בְּאַמֶּת.

וַיְהִי רָצוֹן שְׁכָל מַעֲשֵׂינוּ יִקְבְּלוּ לְרָצוֹן וּלְנַחַת רוּחַ לְפָנֶיךָ יִתְבָּרַךְ, אָמֵן וְאָמֵן. יְהִיו לְרָצוֹן אִמְרֵי פִי וְהִגִּיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, יי צוּרֵי וְגֵאֲלֵי. וַיְהִי נָעִם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ, וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה.

וטוב לעסוק בתורה מעט קודם שיתחיל הסעודה, וסמך לדבר 'ליהודים היתה אורה ושמחה' ודרשינן (טז ע"ג) אורה זו תורה. וזהו קודם שמחה (רמ"א מלפ"ג).

ואנכי תכנתי סדר חדש יפה ומנופה לא ראיתיו עדיין לשום מחבר שקדמני^(*), ובו תנ"ך משנה גמרא מדרש וזהר, כאשר עיניך תחזינה מישרים. בעזרת האל אדיר אדירים.

תורה

הללו דברי תורה. ליהודים היתה אורה (בראשית א ט - ה)

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ הָיְתָה תֵהוֹ וְזָהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי אוֹר וַיְהי־אוֹר: וַיֹּרֶא אֱלֹהִים אֶת־הָאוֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ קָרָא לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם אֶחָד:

והטעם שסדרתי ללמוד הפרשה הזאת, לפי ששייך הרבה לענינינו, כאשר מצאתי בתיקונים תיקון ז (בראשית): "ווי ליה לס"מ כד קב"ה ייתי למפרק לשכינתא וליישוב בנהא יתבע מיניה כל עקאו דעקאו לישראל בגלותא בגין דקודם דגלו ישראל גלי ליה וכו' ואיהו וממנן דיליה לא עבדין להון יקרא ע"ש. א"כ דין גלי רזיא שעתיד קב"ה לאתבה פולחנא להדרי"ה, והיה ה' למלך על כל הארץ ושבעתים יוקם. לשפוך חמה ולנקום נקם. ועיין לקמן שהמן הוא משורש נחש שהוא ס"מ. ע"כ.

ידיד נפשי [קורא נעים], אל תחשוב לי עוון, אם לפעמים אני יוצא מנקודת מרכז מלאכת הקונטרס הזה, בהראות לך נועם זיו אמרי קדושים הקדמונים ז"ל.

אור שמח

^(*) יש לציין שגם בספר חמדת ימים (פ"ו אות לב) מובא לימוד קודם סעודת פורים, והודפס בספר יעקב בעזרו אزمיר תרל"ו.

ידי אור, צ"ל בשופר הולך, ולא במקף, שאנחנו סומכים על קריאת בן אשר. וזו היא הפלוגתא הראשונה, שבין בן אשר ובין בן נפתלי, נוהגים האלה היו שני ראשי ישיבות במסורת, שם האחד יעקב בן נפתלי, ושם השני אהרן בן אשר, והיו בדור שאחרי רבינו סעדיה גאון, ונהגו כל ישראל לסמוך על קריאת בן אשר, כאילו יצאת בת קול ואמרה: בן אשר ובן נפתלי - הלכה כבן אשר. והוצרכתי להעלות זכרונו לפניך, מפני ששמעתי טועים בזה, ודי למבין. ועיין להרב בעל אור תורה (נלאש"ד ע"א שכ"ב), ובמנחת ש"י ז"ל.

בראשית (פרק) ג' (6 - טו)

וְהִנָּחֵשׁ הָיָה עָרוֹם מִכָּל חֵיַת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהִים
וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַף כִּי־אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִכָּל
עֵץ הָגֶן: וְתֹאמַר הָאִשָּׁה אֶל־הִנָּחֵשׁ מִפְּרִי עֵץ־הָגֶן נֹאכַל: וּמִפְּרִי הָעֵץ
אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הָגֶן אָמַר אֱלֹהִים לֹא תֹאכְלוּ מִמֶּנּוּ וְלֹא תִגְעוּ בּוֹ
פֶּן־תָּמוּתוּן: וַיֹּאמֶר הִנָּחֵשׁ אֶל־הָאִשָּׁה לֹא־מוֹת תָּמוּתוּן: כִּי יָדַע אֱלֹהִים
כִּי בְיוֹם אֲכָלְכֶם מִמֶּנּוּ וְנִפְקַחוּ עֵינֵיכֶם וְהִייתֶם כַּאֲלֹהִים יֹדְעֵי טוֹב
וָרָע: וַתֵּרָא הָאִשָּׁה כִּי טוֹב הָעֵץ לְמֹאכָל וְכִי תֹאוּהָ־הוּא לְעֵינַיִם
וְנִחְמַד הָעֵץ לְהַשְׂכִּיל וַתִּקַּח מִפְּרִיו וַתֹּאכַל וַתֵּתֶן גַּם־לְאִישָׁהּ עִמָּהּ
וַיֹּאכְלוּ: וַתִּפְקְחֶנָּה עֵינֶי שְׁנֵיהֶם וַיֵּדְעוּ כִּי עֲרֻמָּם הֵם וַיִּתְּפְרוּ עֲלֶיהָ
תְּאֵנָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם חִגְרֹת: וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־קוֹל יְהוָה אֱלֹהִים מִתְּהִלָּה בֶּגֶן
לְרוּחַ הַיּוֹם וַיִּתְּחַבֵּא הָאָדָם וְאִשְׁתּוֹ מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהִים בְּתוֹךְ עֵץ הָגֶן:
וַיִּקְרָא יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הָאָדָם וַיֹּאמֶר לוֹ אַיֶּכָּה: וַיֹּאמֶר אֶת־קִלְדָּה
שָׁמַעְתִּי בֶּגֶן וָאִירָא כִּי־עֵרָם אָנֹכִי וָאֶחְבָּא: וַיֹּאמֶר מִי הִגִּיד לָךְ כִּי
עֵרָם אָתָּה הַמֶּן־הָעֵץ אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ לֵבָלְתִּי אֲכָל־מִמֶּנּוּ אָכַלְתָּ: וַיֹּאמֶר
הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִוא נָתַתָּה־לִּי מִן־הָעֵץ וָאֹכַל: וַיֹּאמֶר

יְהוָה אֱלֹהִים לְאִשָּׁה מִה־זֹּאת עָשִׂיתָ וְתֹאמַר הָאִשָּׁה הִנָּחֵשׁ הַשִּׂיאֲנִי
וְאָכַל: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהִים אֶל־הִנָּחֵשׁ כִּי עָשִׂיתָ זֹאת אָרוּר אַתָּה
מִכָּל־הַבְּהֵמָה וּמִכָּל חַיַּת הַשָּׂדֶה עַל־גִּחְזֶנְךָ תֵּלֵךְ וְעַפְרָ תֹאכַל כָּל־יְמֵי
חַיֶּיךָ: וַאֲיִכָּה אִשִּׁית בִּינֶךָ וּבֵין הָאִשָּׁה וּבֵין זֶרְעֶךָ וּבֵין זֶרְעָה הִוא
יְשׁוּפֶךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפֶנּוּ עֵקֶב:

והנחש היה ערום, דא יצה"ר, דא מלאך המות, בגין דאיהו מלאך המות דגרם מותא לכ"ע, ודא הוא רזא דכתיב: 'קץ כל בשר בא לפני', דא הוה קיצא דכל בשרא דנטל נשמתא דכל בשרא, ואקרי הכי: 'היה ערום', מכל כח מערומת החיים, וע"כ היה בו כח להשיא. זהר (בראשית לה ע"ב).

ואתה דע לך, כי המן משורש נחש הקדמוני, שפיתה את חוה, וכוונתו לערב טוב ורע, והוא מזרע עמלק הרשע הנקרא כלב. כמ"ש במכילתא (לפנינו תנחומא יתרו ג, והובא ברש"י שמות יז ח) הכלב בא ונושך אתכם [נטעם] למד נקרא עמלק כלב עיין בס' מגלה עמוקות (אופן קמ)], ובאותו זמן התלבש ס"מ בהמן. ויש מי שכתב (מחזיקי הדף דף סד ע"ג), שמה שאמרו רז"ל במסכת מגילה (יט ע"א) שעשה המן עצמו אלוה, כי אחרי שס"מ, אל אחר, נתלבש בו, תפס אומנותו. ורז"ל במסכת סוטה דף ט' (ע"ב) אמרו: שתפס אומנותו של נחש הקדמוני, ונתן עיניו במה שאינו שלא. ועל זה היה דבר מוהר"ם די לונזאנו ז"ל. **עלי נאות נחש, אלהים הפילו, אשר נתן עיניו בשאין ראוי לו. והמן עת בקש גדולה על גדלו, בעץ תלו אותו, ונאות השפילו.** וכזה ראה, שתפס המן דרך הנחש בדבור ג"כ, כמ"ש רז"ל בב"ר פ' י"ט (ס"ב) ארבעה הם שפתחו באף - ונאבדו באף. נחש והמן וכו'. וע"ש להרב ידי משה, ועיין להרב בעל עשרה מאמרות מאמר חקור דין פי"ד. ובזהר (איכה נד ע"ב) ויאמר הנחש אף כי אמר אלהים מיד פתח באף מכאן דמתחלת דבורו של אדם ניכר מי הוא עכ"ל וע"ע. וכל זה רמזו רז"ל לפי קוצר דעתי, כששאלו פפונאי במסכת חולין פי"ב (קלט ע"ג) המן מן התורה מנין. השיבו בחכמתם 'המן העץ'. כי בידעם שורשו שבא מנחש הקדמוני וגרם מיתה לעולם, שהוא נחש, הוא יצה"ר, הוא מלאך המוות. לכן השיבו בקוצר לשון, ענין רב. כדרך השלמים בחכמות. לכן סדרתי ללמוד הפרשה הזאת. ויש אתי עמי חידושים ודקדוקים בפרשה, והנם כתובים באמונה על ספרי אשר קראתי לי. **אהבת**

וַיִּלָּח אֲבָרָם וַנַּחֲזֹר לָהֶם נָשִׁים שֵׁם אֶשֶׁת־אֲבָרָם שָׂרִי וְשֵׁם אֶשֶׁת־

נַחֲזֹר מִלֶּכָּה בַת־הָרָן אֲבִי־מִלְכָּה וְאָבִי יִסְכָּה: (בראשית יא כט)

כתבו המקובלים, הביאו הילקוט ראובני משמם, שיש בכוחות הקדושה צ"ה כחות, וכן בצד הטומאה צ"ה כחות. ומה שנרמז במגילה 'יבא המלך' גי' צ"ה- הם כחות הקדושה. והמ"ן גי' צ"ה - הם כחות הטומאה. לפיכך באתה אסתר בת בתה של יסכ"ה, שיש לה צ"ה כחות הקדושה, להכניע צ"ה כחות, מטומאת המ"ן. וזאת הייתה טעמי לסדר פסוק זה כאן. ומה שיש להרגיש בפסוק, כבר העליתי בספרי הנזכר.

וַיָּבֹא עֲמֶלֶק וַיִּלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל בְּרִפְיָם: וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בַּחֲרֵלְנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הִלָּחֶם בְּעֲמֶלֶק מִחֹר אֲנֹכִי נֹצֵב עַל־רֹאשׁ הַגִּבְעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי: וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כְּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ מֹשֶׁה לְהִלָּחֶם בְּעֲמֶלֶק וּמֹשֶׁה אֶהְרֹן וְחֹזֶר עָלוּ רֹאשׁ הַגִּבְעָה: וַהֲיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגִבֹּר יִשְׂרָאֵל וְכְאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבֹּר עֲמֶלֶק: וַיְדִי מֹשֶׁה כְּבָדִּים וּקְחוּ־אֶבֶן וַיִּשְׁימוּ תַּחְתָּיו וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ וְאֶהְרֹן וְחֹזֶר תָּמְכוּ בְּיָדָיו מִזֶּה אַחֵד וּמִזֶּה אַחֵד וַיְהִי יָדָיו אֲמוּנָה עַד־בֹּא הַשָּׁמֶשׁ: וַיַּחֲלֵשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עֲמֶלֶק וְאֶת־עַמּוֹ לְפִי־חֶרֶב: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה כָּתֹב זֹאת זְכוֹן בְּסֵפֶר וְשִׁים בְּאָזְנִי יְהוֹשֻׁעַ כִּי־מָחָה אֶמְחֶה אֶת־זִכְרֵ עֲמֶלֶק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם: וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ יְהוָה! נְסִי: וַיֹּאמֶר כִּי־יָד עַל־כֶּם יְהִי מִלְחָמָה לִיהוָה בְּעֲמֶלֶק מִדֶּרֶד:

טעם היות הפרשה הזאת כאן בזה הסדר אינה צריכה לפנים, כי היא גופא הורווי הור"ה גבר, היותה זכר המן וכו'. וטעם למה הקב"ה רצה לענוש את עמלק יותר מכל העמים, עד שנשבע שאין כסאו שלם ושמו שלם עד שימחה זרעו. הרמב"ן ז"ל נכנס בזה ותרצה. והארכת בספרי בע"ה, אשר אין כאן מקומו. 'אמחה' - במלת 'אמחה' ה', נרמז מי שעשו - ויעשו מלחמה עם עמלק. בראשונה היו: משה אהרן חור ואות ה' השכינה. ובימי המן שהיה מזרעו אסתר מרדכי חרבונו ואות ה' השכינה. ובגאולה

האחרונה יהיו אליהו משיח, א' נסיכי אדם, וד'. ילקוט ראובני ועיין הר"ד אבודרהם ז"ל. **מח"ה אמוח"ה** גי' ז"ה המ"ן. ומלת אמוח"ה עולה ד"ן, לרמוז אל ד"ן פעמים שנזכר המן במגילה. ועיין שפתי כהן עה"ת. ועיין מ"ש לעיל בשם ליקוטי האר"י. **את זכר עמלק**. - זכר זה המן. עמלק - כמשמעו התוס' עה"ת. **כס יה'**. העלה בעל אור תורה ז"ל (דף לא ע"א, וע"ע להצ"י צנז"ה יו"ד רעו י) שהם שני מלות, יען כי בכל ספרי ספרד וקאטלוניא ועריבא ובהללי ובמצרי' ואשכנז כך הם, ולא כרד"ק ז"ל ע"ב. ופוק חזי מ"ש הרב תי"ט בסוכה פרק (ד) משנה (ס). ואף על זה אשמח בחלקי לפקוח עיניך שמצאתי לר"א המדקדק בשברי לוחות וז"ל לענין ס' הללי הנזכר (והוא ס' אשר הר"ב מנחת שי ז"ל מביאו פעמים רבות) כתב וז"ל אני חשבתי כי הספר נקרא כך על שם מחברו הנקרא הלל. אך מצאתי בקצתנוסחאות כתוב הלאלי באל"ף בין ב' ה'למ"ד. גם ראיתי במכלול הנדפס בקושטאנדינא נקדו הללי בצר"י ולא ידעתי מה הוא עכ"ל ע"ש.

פרשת כי תשא מן 'ואתה קח לך בשמים ראש' (שמות ל כג) עד 'איש אשר יעשה כמוה' (שם פסוק לח)

וְאַתָּה קַח־לְךָ בְּשָׁמִים רֹאשׁ מִרְדְּרוֹר חֲמֵשׁ מֵאוֹת וְקִנְמֹן־בָּשֶׂם מִחֲצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתִים וְקִנְה־בָשֶׂם חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתִים: וְקִדָּה חֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ וְשֶׁמֶן זֵית הֵיזֵן: וַעֲשִׂיתָ אֹתוֹ שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ רֶקֶח מְרֻקָּחַת מַעֲשֶׂה רֶקֶח שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה: וּמִשְׁחַת בּוֹ אֶת־אֶהָל מוֹעֵד וְאֶת אֲרוֹן הָעֵדֻת: וְאֶת־הַשְּׁלֶחָן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־כֵּלָיָהּ וְאֶת מִזְבַּח הַקְטֹרֶת: וְאֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כִּנּוֹ: וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם וְהָיוּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים כָּל־הַנִּגְעָה בָּהֶם יִקְדָּשׁ: וְאֶת־אֹהֶרֶן וְאֶת־בְּנָיו תְּמַשֵּׁחַ וְקִדַּשְׁתָּ אֹתָם לְכַתֵּן לִי: וְאַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת־קֹדֶשׁ יִהְיֶה זֶה לִי לְדֹרֹתֵיכֶם: עַל־בֶּשֶׂר אָדָם לֹא יִסָּךְ וּבְמִתְכַנְתּוֹ לֹא תַעֲשֶׂוּ כָמֹהוּ קֹדֶשׁ הוּא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם: אִישׁ אֲשֶׁר יִרְקַח כָּמֹהוּ וְאֲשֶׁר יִתֵּן מִמֶּנּוּ עַל־זֶרַע וְנִכְרַת מֵעַמּוֹ: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה קַח־לְךָ סָמִים נִטְפִי

וַיִּשְׁחַלֵּל וַיַּחְלִיבֵנָה סָמִים וּלְבָנָה זָכָה בָּר בְּכָד יְהִיָּה: וְעָשִׂיתָ אֹתָהּ
 קְטֹרֶת רֶקֶח מַעֲשֵׂה רוֹקַח מְמַלָּח טָהוֹר קָדֵשׁ: וַיִּשְׁחַקֶּת מִמֶּנָּה הָדָק
 וְנִתְּתָה מִמֶּנָּה לְפָנַי הָעֵדֶת בְּאַהֲל מוֹעֵד אֲשֶׁר אֶנְעֵד לָךְ שְׁמָה קָדֵשׁ
 קָדָשִׁים תִּהְיֶה לָכֶם: וְהַקְטֹרֶת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה בְּמִתְכַנְּתָהּ לֹא תַעֲשֶׂוּ
 לָכֶם קָדֵשׁ תִּהְיֶה לָךְ לַיהוָה: אִישׁ אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה כִּמּוֹה לְהַרְיִיחַ בָּהּ
 וְנִכְרַת מֵעַמּוּי:

טעם שכללתי כאן הפרשיות הללו יען רמזו בה. מרדכי הצדיק כי מר דרור מתרגימין
 מירא דכיא. ועוד שפרשת הקטורת רבה מעלתה והתועלויות הנמשכות ממנה אין קצה
 ועיין במגלה עמוקות אופן מ"ד. וגם בסמני הקטורת נרמזו שם המן הרשע שמספר
 חלבנה עולה המן ועיין בש"ך עה"ת ובגימטריאות.

**וַיֵּרָא אֶת־עֲמֶלֶק וַיֵּשָׂא מִשְׁלּוֹ וַיֹּאמֶר רֹאשִׁית גּוֹיִם עֲמֶלֶק וְאַחֲרֵיתוֹ
 עַדִּי אֶבְדִּי:**

ראשית גוים עמלק, ר"ת רג"ע, והכוונה ברגע שאול יחתו, וזהו השם עבי"ם רכוכו
עמלק בלעם יעקב משה. ועיין בספר עשרה מאמרות דף פ"ט ע"ג וע"ד. בפירוש
 'ראשית גוים עמלק' ראיתי בספר כתר שם טוב בסוף פ' בשלח שכתב, מפי השמועה
 שפי' בדרך הלצה, שחשב עמלק לנצח את ישראל במלחמתו לפי ששם עמלק הם ד'
 אותיות, מר"ת ארבעה אנשים שלמים, דהיינו ע' מן עמרם, מ' ממשה, ל' מלוי, ק'
 מקהת, ובזכותם הוא ניצול; ולא ידע שס"ת שמות הללו הם אותיות מית"ה, זהו
 ואחריתו עדי אובד. 'אוי מי יחיה משמו אל', אותיות שמואל הרמתי שלא הניח
 להחיות את זרע עמלק כדכתיב 'וישסף שמואל את אגג'. ועיין במגלה עמוקות אופן
 מ"ד שכל מה שעשה המן הכל למד מבלעם הרשע.

נלענ"ד להסדיר פרשת שמע עד ובשעריך. (דנ"ס ו' ד - ט)

**שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יְהוָה אֶחָד: וְאַהֲבָתָ אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
 בְּכָל־לִבְּךָ וּבְכָל־נַפְשְׁךָ וּבְכָל־מְאֹדְךָ: וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה**

אֲשֶׁר אָנֹכִי מֵצֹנֶה הַיּוֹם עַל־לִבִּי: וְשִׁנְתָּם לְבָנֶיךָ וְדַבַּרְתָּ בָם בְּשִׁבְתְּךָ
בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתְּךָ בְּדֶרֶךְ וּבְשִׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ: וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת עַל־יָדֶיךָ
וְהָיוּ לְטָטְפֹת בֵּין עֵינֶיךָ: וּכְתַבְתָּם עַל־מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ וּבְשַׁעְרֶיךָ:

והטעם דאיתא בילקוט אחשורוש, שהמן חשב לתלות את מרדכי על העץ בזמן ק"ש ולא נעשתה עצתו, ולכן במפלת המן זכור זה ואמור נא פרשת ק"ש ברנה ובצהלה, להודות לה' על הנס הגדול.

כִּי־יִהְיֶה רִיב בֵּין אַנְשִׁים וְנָגְשׁוּ אֶל־הַמִּשְׁפָּט וּשְׁפָטוּם וְהִצִּדִּיקוּ
אֶת־הַצִּדִּיק וְהִרְשִׁיעוּ אֶת־הָרָשָׁע: וְהָיָה אִם־בֶּן הַכּוֹת
הָרָשָׁע וְהַפִּילוּ הַשֹּׁפֵט וְהַכְּהוּ לְפָנָיו כְּדִי רִשְׁעָתוֹ בְּמִסְפָּר: אַרְבָּעִים
יָכֵנוּ לֹא יִסִּיף פֶּן־יִסִּיף לְהַכְתּוֹ עַל־אַלֵּה מִכָּה רַבָּה וְנִקְלָה אַחִיד
לְעֵינֶיךָ: לֹא־תַחֲסֹם שׁוֹר בְּדִישׁוֹ: (דברים כה ב - ד)

והטעם לפי שרמזו בה המן הרשע שס"ת והיה אם בן הוא המן, וסמיך ליה הכות, הרי רמז ג"כ להכאות שנוהגים להכות אותו בזכרם את שמו ימח לעד. ואותיות הרשע הם אותיות עשרה והוא רמז לעשרה בניו. וגם הרשע בגי' יצה"ר. ועיין לעיל מ"ש בפרוש הנחש.

זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה לָךְ עֹמֶלֶךְ בְּדֶרֶךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם: אֲשֶׁר
קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיַּזְנֵב בְּךָ כָּל־הַנִּחְשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיַף וַיִּגַּע
וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים: וְהָיָה בְּהִנֵּחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָךְ מִכָּל־אִי־בִיךָ מִסָּבִיב
בְּאַרְצֵךְ אֲשֶׁר יְהוָה־אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ תִּמְחֶה אֶת־זִכְרֵךְ
עֹמֶלֶךְ מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא תִשָּׁכַח: (דברים כה יז - יט)

בְּרוּךְ יְהוָה לְעוֹלָם אָמֵן! וְאָמֵן

נביאים

ודברתי על הנביאים. וערבה לה' כחלב מריאים

מִן־שָׁמַיִם נִלְחַמוּ הַכּוֹכָבִים מִמְּסֻלוֹתָם נִלְחַמוּ עִם־סִיסְרָא: נַחֵל
קִישׁוֹן גִּרְפָּם נַחֵל קְדוּמִים נַחֵל קִישׁוֹן תִּדְרֹכֵי נַפְשֵׁי עוֹ:
אֲזִי הִלְמוּ עֲקֵב־סוּם מִדְּהָרוֹת דְּהָרוֹת אֲבִירָיו: אֲזִירוּ מִרוֹז אִמְלֵ מִלְאָךְ
יְהוָה אֲרוּ אֲרוֹר יִשְׁבִּיָּה כִּי לֹא־בָאוּ לְעִזְרַת יְהוָה לְעִזְרַת יְהוָה
בְּגִבּוֹרִים: (שופטים ה כ - כג)

והטעם לזה יען ראיתי להרב המקובל הרב"ך מריגיו ז"ל (גזול צימין דרוש יח דף למ ע"א),
וז"ל יגעתי ומצאתי הקדמה נפלאה בכתבי הא"רי ז"ל וזו היא סנחריב הוא נמרוד הוא
סיסרא והוא פרעה. זה היה לו שש מאות רכב וכו'. ובמקום אחר מ"כ, כי המן משורש
סיסרא ולכן "הכוכבים" ממסילותם "נלחמו ר"ת המן, עכ"ל. וגם בכאן יש להעיר
בקצת בפסוקים ואכתבנו במקומו בס"ד.

ובאן יאמרו הפטרת זכור (שמואל א טו)

**וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שְׂאוּל אֲתִי שָׁלַח יְהוָה לְמִשְׁחָךְ לְמִלָּךְ עַל־עַמּוֹ
עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע לְקוֹל דְּבָרֵי יְהוָה: כֹּה אָמַר יְהוָה
צִבְאוֹת פְּקֹדֹתַי אֶת אֲשֶׁר־עָשָׂה עִמָּלֶךְ לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂם לוֹ בְּדֶרֶךְ
בְּעֵלְתּוֹ מִמִּצְרַיִם: עַתָּה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת־עִמָּלֶךְ וְהַחֲרַמְתָּם אֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחֲמֹל עָלָיו וְהַמַּתָּה מֵאִישׁ עַד־אִשָּׁה מֵעַלְלָל וְעַד־יוֹנֵק
מִשּׁוֹר וְעַד־נָשָׂה מִגִּמְלָל וְעַד־חֲמוֹר: וַיִּשְׁמַע שְׂאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בְּמִלְאִים מֵאֲתִים אֶלֶף רִגְלֵי וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֶת־אִישׁ יְהוּדָה: וַיָּבֹא
שְׂאוּל עַד־עִיר עִמָּלֶךְ וַיַּרְבּ בַּנַּחֲל: וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל־הַקִּינִי לְכוּ פָרוּ**

רְדוּ מִתּוֹךְ עַמְּלֹקֵי פֶן-אֶסְפָּד עִמּוֹ וְאַתָּה עֲשִׂיתָהּ חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל בְּעִלּוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיָּסֶר קִינִי מִתּוֹךְ עַמְּלֹקֵי: וַיָּדָה שְׂאוֹל
 אֶת-עַמְּלֹק מִחוּלָהּ בּוֹאֶה שׁוֹר אֲשֶׁר עַל-פָּנָי מִצְרַיִם: וַיִּתְּפֶשׂ אֶת-אַגַּג
 מֶלֶךְ-עַמְּלֹק חַי וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֵרִים לְפִי-חֶרֶב: וַיַּחְמֹל שְׂאוֹל וְהָעָם
 עַל-אַגַּג וְעַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכֹּרִים וְעַל-כָּל-הַטּוֹב
 וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְכְּרָה וְנָמַס אֹתָהּ הַחֲרִימוֹ: וַיְהִי
 דְּבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר: נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוֹל לְמֶלֶךְ
 כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא הָקִים וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה
 כָּל-הַלַּיְלָה: וַיִּשָּׁבֶם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׂאוֹל בַּבֹּקֶר וַיָּגֵד לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר
 בָּא-שְׂאוֹל הַכְּרַמְלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל: וַיָּבֹא
 שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוֹל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאוֹל בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הַקִּימְתִּי
 אֶת-דְּבַר יְהוָה: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וַיְמַה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבָּקָר
 אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ: וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל מֵעַמְּלֹקֵי הֵבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם
 עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זָכֹחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת-הַיּוֹתֵר
 הַחֲרָמָנוּ: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוֹל הֲרָף וְאַגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר
 יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה וַיֹּאמְרוּ וַיֹּאמֶר לוֹ דִּבֶּר: וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא
 אִם-קָטַן אַתָּה בְּעֵינַיִךְ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשַׁחךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ
 עַל-יִשְׂרָאֵל: וַיִּשְׁלַחךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחֲטָאִים
 אֶת-עַמְּלֹק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד כָּלּוֹתָם אַתֶּם: וְלָמָּה לֹא-שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל
 יְהוָה וַתַּעַט אֶל-הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינַי יְהוָה: וַיֹּאמֶר שְׂאוֹל

אֶל־שְׂמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶּךְ בְּדֶרֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַחְנִי יְהוָה
 וְאָבִיא אֶת־אַנְגְּ מֶלֶךְ עַמְּלֶךְ וְאֶת־עַמְלֶכְךָ הַחֲרַמְתִּי: וַיִּקַּח הָעָם מִהַשְּׁלָל
 צֹאן וּבָקָר רַאשֵׁי הַחֶרֶם לְזִבְחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּגִלְגָּל: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל
 הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֹלֹת וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שָׁמַע מִזִּבְחַ
 טוֹב לְהַקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים: כִּי חֲטֵאתָ־לָקֶסֶם לִּי וְאַנּוֹן וּתְרָפִים הִפְצַר
 יַעַן מָאֲסַתְּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ מִמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר שְׂאוּל אֶל־שְׂמוּאֵל
 חֲטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי יֵרָאֵתִי אֶת־הָעָם
 וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם: וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאַשְׁתַּחֲוֶה
 לַיהוָה: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל אֶל־שְׂאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ כִּי מָאֲסַתָּה
 אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ יְהוָה מִהַיּוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: וַיִּסַּב שְׂמוּאֵל
 לָלֶכֶת וַיִּחָזֶק בְּכַנֶּף־מַעִילֹו וַיִּקְרַע: וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׂמוּאֵל קְרַע יְהוָה
 אֶת־מַמְלָכוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָה לָרַעַךְ הַטּוֹב מִמָּךְ: וְגַם נִצַּח
 יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקָר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם: וַיֹּאמֶר חֲטָאתִי
 עָתָה כִּבְרַנִּי נָא נִגְדַּר זְקִנִּי־עִמִּי וְנִגְדַּר יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי
 לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ: וַיָּשָׁב שְׂמוּאֵל אַחֲרֵי שְׂאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שְׂאוּל לַיהוָה:
 וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אַנְגְּ מֶלֶךְ עַמְּלֶכְךָ וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַנְגְּ
 מַעֲדָנָת וַיֹּאמֶר אַנְגְּ אֵכֵן סָר מִר־הַמּוֹת: וַיֹּאמֶר שְׂמוּאֵל בְּאֲשֶׁר שִׁבְלָה
 נָשִׁים חֲרָבֶיךָ בֶּן־תַּשְׁכֵּל מְנָשִׁים אִמָּךְ וַיִּשְׁסֹף שְׂמוּאֵל אֶת־אַנְגְּ לִפְנֵי
 יְהוָה בְּגִלְגָּל: וַיֵּלֶךְ שְׂמוּאֵל הָרַמְתָּה וְשְׂאוּל עָלָה אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת
 שְׂאוּל:

ואח"כ יתחילו:

כִּי־בְשִׂמְחָה תֵּצְאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּכְלוּן הַהָרִים וְהַגְּבָעוֹת יִפְצְחוּ
לְפָנֵיכֶם רִנָּה וְכָל־עַצֵּי הַשָּׁדָה יִמְחֲאוּ־כָף: תַּחַת
הַנַּעֲצוּץ יַעֲלֶה בְּרוֹשׁ תַּחַת וְתַחַת הַסִּרְפָּד יַעֲלֶה הַדָּם וְהִיא לִיהוָה
לְשֵׁם לְאוֹת עוֹלָם לֹא יִכָּרֵת: (ישעיהו נה יב - יג)

והטעם מובא בגמ' תחת הנעצוץ - זה המן וכו'. ע"ש בפ"ק דמגילה (י ע"ב) וכשתדקדק בשם המן במלואו כזה ה"ה מ"ם נו"ן, יעלה בגי' 'קוץ'. עיין בדרשות הרב"ך ז"ל (שס דף קו ע"ב).

ובתשלום פסוקי ישעיה, יתחיל "חזון עובדיה"

חֲזוֹן עֲבַדְיָה כַּהֲנֵי־אֱמֹרֵי אֲדֹנָי יְהוָה לְאֹדוֹם שְׁמוּעָה שְׁמַעְנוּ מֵאֵת יְהוָה
וְצִיר בְּגוֹיִם שָׁלַח קוֹמוּ וְנִקְוָמָה עָלֶיהָ לְמַלְחָמָה: הִנֵּה קָמוֹן נִתְחַדֵּךְ
בְּגוֹיִם בְּזוּי אַתָּה מְאֹד: זְרוֹן לִבִּי הַשִּׁיאֵךְ שִׁכְנִי בְּחִגְוִי־סֹלֶעַ מְרוֹם שְׁבַתוֹ
אֲמַר בְּלִבּוֹ מִי יוֹרְדֵנִי אֶרֶץ: אִם־תִּגְבֶּיהָ כִּנְשֹׁר וְאִם־בֵּין כּוֹכָבִים שִׁים
קִנְיָךְ מִשָּׁם אֲוִרִידֶךָ נֶאֱמַר־יְהוָה: אִם־גִּנְבִים בָּאוּ־לָךְ אִם־שׁוֹדֵדִי לִיִּלָּה אֵיךְ
נִדְמִיתָה הֲלֹא יִגְבּוּ דִים אִם־בְּצָרִים בָּאוּ לָךְ הֲלֹא יִשְׁאִירוּ עַלְלוֹת:
אֵיךְ נִחַפְּשׁוּ עֲשׂוּ נִבְעוּ מִצְפָּנָיו: עַד־הִגְבֹּל שְׁלַחֲךָ כֹּל אֲנִשֵּׁי בְרִיתְךָ
הַשִּׁיאֲךָ יִכְלוּ לָךְ אֲנִשֵּׁי שְׁלֹמֶךָ לַחֲמֶךָ יִשִּׁימוּ מִזֹּר תַּחְתֶּיךָ אֵין תְּבוּנָה
בוֹ: הֲלֹא בַיּוֹם הַהוּא נֶאֱמַר־יְהוָה וְהֶאֱבַדְתִּי חֲכָמִים מְאֹדוֹם וְתְבוּנָה
מִתֵּר עֲשׂוּ: וְחַתּוֹ גְּבוּרֶיךָ תִּימָן לְמַעַן יִכָּרֵת־אִישׁ מִתֵּר עֲשׂוּ מִקְטָל:
מִחֲמַם אֲחִיד יַעֲקֹב תִּכְסֶּךָ בּוֹשָׁה וְנִכְרַת לְעוֹלָם: בַּיּוֹם עֲמִדְךָ מִגִּיד
בַּיּוֹם שְׁבוֹת זָרִים חִילוּ וְנִכְרָים בָּאוּ שְׁעָרָיו וְעַל־יְרוּשָׁלַם יָדוּ גוֹרֵל

גַּם־אַתָּה בְּאַחַד מֵהֶם: וְאַל־תֵּרָא בְּיוֹם־אַחֶיךָ בְּיוֹם נִכְרוֹ וְאַל־תִּשְׁמַח
 לְבִנְי־יְהוּדָה בְּיוֹם אָבְדָם וְאַל־תִּגְדֹּל פִּיךָ בְּיוֹם צָרָה: אַל־תִּבֹּא בְּשַׁעַר־
 עַמִּי בְּיוֹם אֵיךְם אַל־תֵּרָא גַם־אַתָּה בְּרַעְתּוֹ בְּיוֹם אִידּוֹ וְאַל־תִּשְׁלַחְנָה
 בְּחִילוֹ בְּיוֹם אִידּוֹ: וְאַל־תַּעֲמֹד עַל־הַפֶּרֶק לְהַכְרִית אֶת־פְּלִיטּוֹ וְאַל־
 תִּסְגֹּר שְׁרִידָיו בְּיוֹם צָרָה: כִּי־קָרוֹב יוֹם־יְהוָה עַל־כָּל־הַגּוֹיִם כַּאֲשֶׁר
 עָשִׂיתָ יַעֲשֶׂה לָּךְ גַּמְלָךְ יָשׁוּב בְּרֹאשְׁךָ: כִּי כַּאֲשֶׁר שְׁתִּיתָם עַל־הָר קָדְשִׁי
 יִשְׁתּוּ כָל־הַגּוֹיִם תָּמִיד וְשִׁתּוֹ וְלָעוֹ וְהָיוּ כְּלוֹא הָיוּ: וּבָתֵּר צִיּוֹן תִּהְיֶה
 פְּלִיטָה וְתִהְיֶה קָדֵשׁ וְיִרְשׁוּ בֵּית יַעֲקֹב אֶת מוֹרְשֵׁיהֶם: וְהָיָה בֵּית־יַעֲקֹב
 אֵשׁ וּבֵית יוֹסֵף לְהִכָּה וּבֵית עֲשׂוֹ לְקֵשׁ וְדָלְקוּ בָהֶם וְאָכְלוּם וְלֹא־יִהְיֶה
 שְׂרִיד לְבֵית עֲשׂוֹ כִּי יְהוָה דִּבֶּר: וְיִרְשׁוּ הַנֶּגֶב אֶת־הָר עֲשׂוֹ וְהַשְׂפֵּלָה
 אֶת־פְּלִשְׁתִּים וְיִרְשׁוּ אֶת־שָׂדֶה אֶפְרַיִם וְאֶת שָׂדֶה שְׁמֶרֶן וּבְנִימָן
 אֶת־הַגִּלְעָד: וְגָלַת הַחֲלִיטָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־כָּנְעָנִים עַד־צָרְפָּת
 וְגָלַת יְרוּשָׁלַם אֲשֶׁר בְּסַפְּרָד יִרְשׁוּ אֶת עָרֵי הַנֶּגֶב: וְעָלוּ מוֹשְׁעִים בְּהָר
 צִיּוֹן לְשַׁפֵּט אֶת־הָר עֲשׂוֹ וְהָיְתָה לִיהוָה הַמְּלוּכָה:

והטעם לפי שגם עשו בקש להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, כמ"ש 'ביום
 עמך מנגד', והמן הרשע תפס אומנותו, כך מפורש במגילת אסתר; א"כ שייכי אהדדי.
 ועוד שמספר 'ולא יהיה שריד לבית עשו כי ה' דבר', עולה במספר קטן חוץ מאותיות
 ה', שלא מלאני לבי להקטינו או להגדילו, עולה כשם המן, כנלע"ד, ופשוט.

**יְהוָה חֲנֻנוּ לָךְ קוּיָנוּ הָיָה זֶרַעַם לְבָקָרִים אֶף־יִשׁוּעָתָנוּ בָּעֵת
 צָרָה:** (ישעיהו לג ז)

כתובים

והחוט המשולש בכתובים באמונה. לכו נרננה

שִׁנְיֹון לְדֹד, אֲשֶׁר־שָׁר לַיהוָה, עַל־דְּבָרֵי־כּוֹש בֶּן־יִמְיָנִי: יְהוָה אֱלֹהֵי,
בֶּן־חֲסִיתִי, הוֹשִׁיעֵנִי מִכָּל־רָדְפִי וְהַצִּילֵנִי: פֶּן־יִטְרַף כְּאַרְיֵה
נִפְשִׁי, פֶּרֶק וְאֵין מִצִּיל: יְהוָה אֱלֹהֵי אִם־עָשִׂיתִי זֹאת, אִם־יִשְׁׁעוּל
בְּכַפִּי: אִם־גָּמַלְתִּי שׁוֹלְמִי רַע, וְאֶחֱלָצָה צוּרְרֵי רִיקָם: יִרְדֹּף אוֹיְבִי
נִפְשִׁי וַיִּשָּׁג, וַיִּרְמָם לָאָרֶץ חַיִּי, וּכְבוֹדִי לַעֲפֹר יִשְׁכֵּן סֵלָה: קוֹמָה יְהוָה!
בְּאַפְּךָ, הַנִּשְׂא בְּעִבְרוֹת צוּרְרֵי, וְעוֹרָה אֵלֵי מִשְׁפָּט צְוִיתִי: וַעֲדַת לְאֻמִּים
תִּסּוּבְּכֶךָ, וְעֲלֶיָה לְמָרוֹם שׁוֹבָה: יְהוָה יִדִּין עַמִּים, שְׁפֹטֵנִי יְהוָה, כְּצִדְקִי
וּכְתֹמִי עָלַי: וְגָמַרְנָא רַע וְרָשָׁעִים, וְתִכְוֹנֶן צְדִיק, וּבְחֵן לְבוֹת וּכְלִיּוֹת,
אֱלֹהִים צְדִיק: מְגַנִּי עַל־אֱלֹהִים, מוֹשִׁיעַ יִשְׂרָאֵל־לֵב: אֱלֹהִים שׁוֹפֵט
צְדִיק, וְאֵל זֶעַם בְּכָל־יוֹם: אִם־לֹא יֵשׁוּב חֲרָבּוּ יִלְמוּשׁ, קִשְׁתּוֹ דָּרוֹךְ
וַיִּכְוֶנֶה: וְלוֹ הַכִּין כְּלֵי־מָוֶת, חָצִיו לְדֹלְקִים יַפְעֹל: הִנֵּה יַחְבֵּל־אֹן,
וְהָרָה עֲמֹל, וַיֵּלֶד שָׁקָר: בּוֹר כְּרָה וַיַּחְפְּרֶהוּ, וַיִּפֹּל בְּשַׁחַת יַפְעֹל: יֵשׁוּב
עֲמָלוֹ בְּרֹאשׁוֹ, וְעַל קָדְקָדוֹ חֲמָסוֹ יִרֹד: אוֹדָה יְהוָה כְּצִדְקוֹ, וְאֶזְמָרָה
שֵׁם־יְהוָה עֲלִיּוֹן: (תהלים ז)

ואין להאריך בנתינת טעם, לפי שזה היה המזמור שהיו אומרים במקדש ביום הפורים, כאשר הבאתי לעיל משם מרן בי. ועיין בנה"ג ז"ל, משם מס' סופרים. ואני מצאתי בתוכו מרגלית טובה, וזו היא, שר"ת פסוק מגיני על אלהים מושיעי ישרי לב. בו תרמוז כל מושיעי ישראל היו, והעתידיים להיות. משה אהרן יהושע מרדכי אסתר עזרא משיח, ואות הלמ"ד האחרונה, בחילוף אותיות אלב"ם, הוא אליהו הנביא.

לְמַנְצַח עַל־אֵלֶת הַשָּׁחַר, מִזְמוֹר לְדָוִד: אֵלִי, אֵלִי, לָמָּה עֲזַבְתָּנִי,
 רְחוֹק מִיִּשׁוּעָתִי דְבַרְי שְׁאֲגָתִי: אֱלֹהֵי אֶקְרָא יוֹמָם וְלַיָּלָה
 תַּעֲנֵנִי, וְלִילָלָה וְלֹא־דוֹמִיָּה לִי: וְאַתָּה קְדוֹשׁ, יוֹשֵׁב תְּהִלּוֹת יִשְׂרָאֵל: בָּךְ
 בָּטְחוּ אֲבֹתֵינוּ, בָּטְחוּ וְתַפְלִטְמוּ: אֱלֹהֵי זַעֲקוֹ וְנִמְלָטוּ, בָּךְ בָּטְחוּ
 וְלֹא־בוֹשׁוּ: וְאֲנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא־אִישׁ, חֲרַפְתָּ אָדָם וּבָזוּי עָם: כָּל־רָאִי
 יִלְעָגוּ לִי, וַפְּטִירוּ בְּשִׁפָּה יִגְעוּ רָאשׁ: גַּל אֶל־יְהוָה יַפְלִטָהוּ, יִצִּילָהוּ
 כִּי חָפֵץ בּוֹ: כִּי־אַתָּה גִּחִי מִבֶּטֶן, מִבְּטִיחִי עַל־שָׂרֵי אֹמִי: עֲלִיךְ
 הַשְׁלַכְתִּי מֵרַחֵם, מִבֶּטֶן אֹמִי אֵלִי אַתָּה: אֶל־תִּרְחַק מִמֶּנִּי כִי־צָרָה
 קְרוּבָה, כִּי־אֵין עֹזֶר: סִבְבוּנִי פָּרִים רַבִּים, אֲבִירֵי בָשָׁן כְּתִירוּנִי: פָּצוּ
 עָלַי פִּיהֶם, אֲרִיֶּה טָרֶף וְשָׂאֵג: כַּמִּים נִשְׁפַּכְתִּי, וְהִתְפָּרְדּוּ כָל־עֲצָמוֹתַי,
 הִיָּה לִבִּי בְדוֹנָג, נָמָם בְּתוֹךְ מַעֵי: יָבֵשׁ בַּחֲרָשׁ בָּחִי, וְלִשׁוֹנִי מִדְּבַק
 מִלְּקוֹחִי, וְלַעֲפֹר־מָוֶת תִּשְׁפָּתֵנִי: כִּי סִבְבוּנִי כָּל־בָּיִם, עֲדַת מְרַעִים
 הַקִּיפּוּנִי, כָּאִרִּי יָדַי וְרַגְלִי: אֲסַפֵּר כָּל־עֲצָמוֹתַי, הֵמָּה יִכְיִסּוּ יִרְאוּ־בִי:
 יִחַלְקוּ בְּגִדִי לָהֶם, וְעַל־לְבוּשִׁי יַפִּילוּ גֹרָל: וְאַתָּה יְהוָה אֶל־תִּרְחַק,
 אֵילוּתִי לַעֲזֹרְתִי חוֹשָׁה: הִצִּילָה מִחֲרֵב נַפְשִׁי, מִיַּד־כָּלֵב יִחִידָתִי:
 הוֹשִׁיעֵנִי מִפִּי אֲרִיָּה, וּמִקֶּרְנֵי רַמִּים עֲנִיתָנִי: אֲסַפְּרָה שִׁמְךָ לְאַחִי, בְּתוֹךְ
 קָהָל אֲהַלְלֶךָ: יִרְאֵי יְהוָה הִלְלוּהוּ, כָּל־זֶרַע יַעֲקֹב כִּבְדוּהוּ, וְגִירוֹ מִמֶּנּוּ
 כָּל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל: כִּי לֹא־בֹזֶה וְלֹא שֶׁקֶץ עֲנֹת עָנִי, וְלֹא־הִסְתִּיר פָּנָיו
 מִמֶּנּוּ, וּבִשְׁוֹעוֹ אֱלֹהֵי שָׁמַע: מֵאֲתָךְ תִּהְלָתִי, בְּקָהָל רַב נְדַרִּי אֲשַׁלֵּם,
 נִגַּד יִרְאִיו: יֹאכְלוּ עֲנִוִּים וַיִּשְׂבְּעוּ, יִהְלְלוּ יְהוָה דְּרִשְׁיוּ יְחִי לְבַבְכֶּם
 לְעַד: יִזְכְּרוּ וַיִּשְׁבּוּ אֶל־יְהוָה כָּל־אֲפִסֵּי־אָרֶץ, וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְפָנֶיךָ כָּל־

משפחות גוים: כִּי לַיהוָה הַמְּלוּכָה, וּמִשָּׁל בְּגוֹיִם: אָכְלוּ וַיִּשְׁתְּחוּ וְ
כָל־דְּשֵׁנ־אָרֶץ, לָפָנוּ וַיִּכְרְעוּ כָּל־יֹרְדֵי עָפָר, וְנִפְשׁוּ לֹא חַיָּה: יָרַע
יַעֲבֹדֵנוּ, יִסְפֹּר לַאֲדֹנָי לְדֹר: יָבֹאוּ וַיִּגִּדּוּ צַדִּיקָתוֹ, לְעַם נוֹלָד, כִּי

עֲשָׂה: (תהלים כב)

מִזְמוֹר, שִׁיר־חֲנֻכַּת הַבַּיִת לְדָוִד: אַרְוִמְכֶם יְהוָה כִּי דִלִּיתָנִי,
וְלֹא־שִׁמַּחְתָּ אִיבֵי לִי: יְהוָה אֱלֹהֵי, שְׁוַעֲתִי אֵלֶיךָ וַתִּרְפָּאֵנִי:
יְהוָה הֵעֲלִית מִן־שָׁאוֹל נַפְשִׁי, חֲיִיתָנִי מִיַּד־בּוֹר: וַזְּמֵרוּ לַיהוָה חֲסִידָיו,
וְהוֹדוּ לִזְכֹּר קִדְשׁוֹ: כִּי רָגַע בְּאֶפְסֹ, חַיִּים בִּרְצוֹנוֹ, בְּעֶרֶב יִלִּין כְּכִי
וְלִבְקָר רִנָּה: וְאֲנִי אֲמַרְתִּי בְּשִׁלּוֹי, כֹּל־אֲמוּט לְעוֹלָם: יְהוָה – בִּרְצוֹנְךָ
הֵעֲמַדְתָּה לְהַרְרֵי עֹז, הִסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הֵייתִי נִבְהָל: אֵלֶיךָ יְהוָה אֶקְרָא,
וְאֶל־אֲדֹנָי אֶתְחַנֵּן: מַה־בָּצַע בְּדַמִּי בְּרִדְתִּי אֶל־שַׁחַת, הַיּוֹדֶךָ עָפָר,
הַיִּגִּיד אֶמְתִּיךָ: שָׁמַע־יְהוָה וַחֲנֻנִי, יְהוָה הִיָּה־עוֹר לִי: הַפְּכֵת מִסִּפְרֵי
לְמַחֹל לִי, פֶּתַחַת שָׁקִי וַתֹּאזְנֵנִי שִׁמַּחָה: לְמַעַן יִזְמְרְךָ כְּבוֹד וְלֹא
יָדָם, יְהוָה אֱלֹהֵי לְעוֹלָם אֲוֹדְךָ: (תהלים ל)

יאמר נא ישראל בצחות לשוננו, מזמור מ"ל סביב לשלחנו

לְמַנְצֵחַ לִידוּתוֹן לִידִיתוֹן, מִזְמוֹר לְדָוִד: אֲמַרְתִּי אֲשַׁמְרָה דְּרַכִּי
מִחֲטֹא בִלְשׁוֹנִי, אֲשַׁמְרָה לְפִי מִחֲסוֹם בְּעַד רִשְׁע לִנְגִידִי:
נֶאֱלַמְתִּי דוּמְיָה, הִחֲשִׁיתִי מָטוֹב וּכְאִבִּי נֶעֱכַר: חֶסֶל־לִבִּי בְּקִרְבִּי,
בַּחֲגִיגִי תִבְעֵר־אֵשׁ, דִּבְרַתִּי בִלְשׁוֹנִי: הוֹדִיעֵנִי יְהוָה קֶצֶץ, וּמִנְחַת יָמִי
מַה־הִיא, אֲדַעֲה מַה־חָדָל אֲנִי: הִנֵּה טְפָחוֹת אֶתְתָּה יָמִי, וְחִלְדִּי כְּאִין
נִגְדָךְ, אִךְ כָּל־הֶבֶל כָּל־אָדָם נֶצַב סֵלָה: אֲדִי־בְצֵלָם יִתְהַלֵּךְ־אִישׁ,
אֲדִי־הֶבֶל יִהְיֶיזֵן, יִצְבֹּר וְלֹא־יָדַע מִי־אִסְפָּם: וְעַתָּה מַה־קִּנִּיתִי אֲדֹנָי,

תוֹחֲלָתִי לָךְ הָיָא: מְכַל־פֶּשַׁעִי הִצִּילָנִי, חֶרֶפַת נָכַל אֶל־תְּשִׁימֵנִי:
גַּאֲלַמְתִּי לֹא אֶפְתַּח־פִּי, כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ: הָסֵר מֵעָלַי נִגְעָךְ, מִתַּגְרֵת
יָדְךָ אֲנִי כְלִיתִי: כְּתוֹכָחוֹת עַל־עוֹן יִסְרָתָ אִישׁ, וְתָמָס כָּעֵשׂ חֲמוּדוֹ,
אֵךְ הִבֵּל כָּל־אָדָם סָלָה: שְׁמָעָה־תִּפְלָתִי יְהוָה וְשׁוּעָתִי הַאֲזִינָה,
אֶל־דַּמְעָתִי אֶל־תִּחְרַשׁ כִּי גַר אֲנֹכִי עֲמָךְ, תּוֹשֵׁב כָּכֶל־אֲבוֹתַי: הֲשַׁע
מִמֶּנִּי וְאִבְלִיגָה, בְּטָרָם אֵלֶיךָ וְאִינִנִּי:

נלע"ד, כי המצא תמצא, שם 'המן' נרמז בתוכו בר"ת: הסר מעלי נגער. ואינינו רחוק
שדוד כיון והטעם להתפלל אל ה' יצילהו מיד המן, רצוני שיציל זרעו ממנו, ולרמוז
את שמו הארוך אמר 'הסר מעלי נגער', שכבר כתבתי שורש המן ומהיכן נשתלשל.
ונגע ידוע לי"ת שהוא ס"מ וכו'.

יגיל וישמח בשפל קול התחי"נה. מזמור נ"ו יקריב כקטורת לבונה

לְמִנְצַח | עַל־יוֹנָת אֵלֶם רַחֲקִים, לְדָוִד מִכְתָּם, בְּאַחֲזוֹ אֹתוֹ פְּלִשְׁתִּים
בָּגַת: חֲנִנִי אֱלֹהִים כִּי־שָׁאֲפָנִי אֲנֹשׁ, כָּל־הַיּוֹם לֶחֶם
יִלְחָצֵנִי: שָׁאֲפוּ שׁוֹרְרֵי כָל־הַיּוֹם, כִּי־רָבִים לֶחֱמִים לִי מָרוֹם: יוֹם אִירָא,
אֲנִי אֵלֶיךָ אֶבְטָח: בְּאֱלֹהִים אֶהְלֵל דְּבָרְךָ, בְּאֱלֹהִים בְּטַחְתִּי לֹא אִירָא,
מִה־יַּעֲשֶׂה בְשָׁר לִי: כָּל־הַיּוֹם דְּבָרִי יַעֲצֹבוּ, עָלַי כָּל־מַחֲשַׁבְתָּם לָרַע:
יָגוּרוּ | יִצְפִּינוּ יִצְפֹּנוּ, הִמָּה עֲקָבִי יִשְׁמְרוּ, כְּאִשָּׁר קִוּוּ נַפְשִׁי: עַל־אֹן
פִּלְט־לָמוֹ, כְּאִפֹּף עַמִּים | הוֹרֵד אֱלֹהִים: נִדִּי סִפְרָתָה אַתָּה, שִׁימָה
דַּמְעָתִי בְּנֶאֱרָךְ הֲלֹא בְּסִפְרָתְךָ: אֲזִי יָשׁוּבוּ אוֹיְבֵי אַחֲזֹר בְּיוֹם אֶקְרָא,
וְהִידְעָתִי כִּי־אֱלֹהִים לִי: בְּאֱלֹהִים אֶהְלֵל דְּבָרְךָ, בִּיהוָה אֶהְלֵל דְּבָרְךָ:

באלהים בטחתי לא אירא, מה־יעשה אדם לי: עלי אלהים נדריך,
אשלם תורת לך: כי הצ לך נפשי ממות, הלא רגלי מִדְּחִי, לְהַתְּהַלֵּךְ
לפני אלהים באור החיים:

והטעם שכלו מדבר בתפלה ובתחנונים מהצלתו ומהצלת ישראל מהצרים אותם,
ולמפרע אמצא שם המן נפשי ממות הלא. לומר שבמפלת המן למפרע הציל את
נפשותינו ממות ורגלינו מדחי העונות, וזה למה להשאיר את נפשותינו באור החיים.

ישתדל בכל עז ותעצומות, לומר מזמור ע"ט בקול נעימות

מִזְמוֹר לְאַסָּה, אֱלֹהִים בָּאוּ גוֹיִם | בְּנַחֲלָתְךָ, טָמְאוּ אֶת־הִיכָל
קִדְשְׁךָ, שָׁמוּ אֶת־יְרוּשָׁלַם לְעֵיִם: נָתַנוּ אֶת־נִבְלָת עֲבָדֶיךָ
מֵאֵכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם, בְּשֶׁר חֲסִידֶיךָ לְחִיתו־אַרְץ: שָׁפְכוּ דָמָם | כַּמִּים
סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַם, וְאִין קוֹבֵר: הֵיִינוּ חֲרָפָה לְשַׁכְנֵינוּ, לַעַג וְקָלָם
לְסְבִיבוֹתֵינוּ: עַד־מָה יְהוָה תִּאֲנֹף לְנִצָּחַ, תִּבְעֵר כְּמו־אֵשׁ קִנְאָתְךָ:
שָׁפַךְ חֲמַתְךָ אֶל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּךָ, וְעַל מַמְלָכוֹת אֲשֶׁר בְּשִׁמְךָ
לֹא קָרְאוּ: כִּי אָכַל אֶת־יַעֲקֹב, וְאֶת־נַגְהוֹ הַשָּׁמוּ: אֶל־תִּזְכֹּר־לָנוּ עֹנֹת
רִאשֹׁנִים, מִהֵרָ יִקְדְּמוּנוּ רַחֲמֶיךָ, כִּי דָלוּנוּ מְאֹד: עֲזָרְנוּ | אֱלֹהֵי יִשְׁעֵנוּ
עַל־דָּבָר כְּבוֹד־שִׁמְךָ, וְהַצִּילְנוּ וְכַפֵּר עַל־חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שִׁמְךָ: לָמָּה |
יֹאמְרוּ הַגּוֹיִם אֵיךְ אֱלֹהֵיהֶם, יוֹדֵעַ בְּגִיִּים בְּגוֹיִם לְעֵינֵינוּ נִקְמַת
דָּם־עֲבָדֶיךָ הַשָּׁפוּךָ: תִּבּוֹא לְפָנֶיךָ אֲנֻקַּת אֲסִיר, כְּגֹדֶל זְרוּעֶךָ הוֹתֵר
בְּנֵי תְמוֹתָה: וְהֵשֵׁב לְשַׁכְנֵינוּ שְׂבָעִתִּים אֶל־חִיקָם, חֲרָפָתָם אֲשֶׁר
חָרְפוּךָ אֲדֹנֵי: וְאֲנַחְנוּ עִמָּךְ | וְצֵאן מִרְעִיתְךָ, גֹּדֶה לְךָ לְעוֹלָם, לָדָר
וְדָר נִסְפֵּר תִּהְלָתְךָ:

אשר אצלי הטעם, נוסף על מה שכתבו המחברים שמדבר על החרבן והגלות, וכמו שכתבו התוספות הביאם הבאר היטב טא"ח סי' תרנ"ג. נלע"ד שבו נרמז ג"כ זכר המן האגגי נין עמלק, שבפסוק 'שפוך חמתך אל הגוים', עולה כמספר המן. ואל תשיבני שהמן הוא איש אחד, וא"א שיכוין דהמע"ה אליו באמרו גוים. כי זה אינה קושיא, שהרי הילקוט במזמור ט' ע"פ: 'גערות גוים', פירש: זה עמלק.

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד, לוֹלֵי יְהוָה שְׁתִּיחַ לָנוּ, יֹאמַר-נָא יִשְׂרָאֵל: לוֹלֵי יְהוָה שְׁתִּיחַ לָנוּ, בְּקוֹם עָלֵינוּ אָדָם: אֲזִי חַיִּים בְּלָעוּנוּ, בַּחֲרוֹת אַפָּם בָּנוּ: אֲזִי הַמַּיִם שִׁטְפוּנוּ, נִחַלָּה עָבַר עַל-נַפְשָׁנוּ: אֲזִי עָבַר עַל-נַפְשָׁנוּ, הַמַּיִם הַיּוֹדוּנִים: בְּרוּךְ יְהוָה, שֶׁלֹּא נִתְּנָנוּ טָרֶף לְשֹׁנֵיהֶם: נַפְשָׁנוּ כְּצֹפּוֹר נִמְלְטָה מִפֶּה יוֹקְשִׁים, הִפָּח נִשְׁכָּר וַאֲנַחְנוּ נִמְלָטָנוּ: עֲזָרְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה, עֲשֵׂה שְׁמִים וְאַרְצָן: (מחלים קכד)

ובהיות שידעתי שדברי יהיו נשמעים. תכנתי לומר מזמור 'הנה מה טוב ומה נעים' (מחלים קלג)

שִׁיר הַמַּעֲלוֹת לְדָוִד הִנֵּה מִה־טוֹב וּמִה־נָּעִים שֶׁבַת אַחִים גַּם-יַחַד: כְּשֶׁמֶן הַטוֹב | עַל-הָרֹאשׁ יָד עַל-הַזֶּקֶן וְקוֹן-אֶהָרָן שִׁירָד עַל-פִּי מְדוּתָיו: כְּמַלְחָמָה שִׁירָד עַל-הַרְרֵי צִיּוֹן כִּי שָׁם | צָנָה יְהוָה אֶת-הַבְּרָכָה חַיִּים עַד-הָעוֹלָם:

יען שר"ת אחי"ם, הם רמז משה אהרן חור יהושע, שנלחמו בעמלק ילקוט ראובני דף צ' ע"ב.

יוסיף אומץ ועוד ידו נטויה. במזמור קל"ה, ויתחיל הללויה

הַלְלוּ יְהוָה אֶת־שֵׁם יְהוָה, הַלְלוּ עַבְדֵי יְהוָה: שְׁעָמְדִים בְּבֵית
 יְהוָה, בְּחִצּוֹת בֵּית אֱלֹהֵינוּ: הַלְלוּ יְהוָה, כִּי־טוֹב יְהוָה,
 וַיִּזְמְרוּ לְשִׁמּוֹ כִּי נָעִים: כִּי־יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה, יִשְׂרָאֵל לְסִגְלָתוֹ: כִּי אָנֹכִי
 יָדַעְתִּי כִּי־גָדוֹל יְהוָה, וְאֶדְנִינוּ מִכָּל־אֱלֹהִים: כָּל אֲשֶׁר־חָפֵץ יְהוָה
 עָשָׂה, בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ, בַּיָּמִים וּכְל־תְּהוֹמוֹת: מַעַלָּה נְשִׂאִים מִקְצֵה
 הָאָרֶץ, בָּרָקִים לְמֹטֶר עָשָׂה, מוֹצֵא־רוּחַ מֵאוֹצְרוֹתָיו: שֶׁהִכָּה בְּכוֹרֵי
 מִצְרַיִם, מֵאֲדָם עַד־בְּהֵמָה: שָׁלַח אֹתוֹת וּמִפְתִּים בְּתוֹכֵכִי מִצְרַיִם,
 בְּפִרְעֹה וּבְכָל־עַבְדָּיו: שֶׁהִכָּה גֹיִם רַבִּים, וְהָרַג מְלָכִים עֲצוּמִים:
 לְסִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי, וְלַעֲזֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן, וְלִכָּל מַמְלָכוֹת כְּנָעַן: וְנָתַן
 אֶרֶצָם נַחֲלָה, נַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ: יְהוָה שִׁמְךָ לְעוֹלָם, יְהוָה זִכְרֶךָ
 לְדֹר־וָדֹר: כִּי־יִדְּיִן יְהוָה עַמּוֹ, וְעַל־עַבְדָּיו יִתְנַחֵם: עֲצִבִי הַגֹּיִם כֶּסֶף
 וְזָהָב, מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם: פָּה־לָהֶם וְלֹא יִדְּבֹרוּ, עֵינֵים לָהֶם וְלֹא יִרְאוּ:
 אֲזַנִּים לָהֶם וְלֹא יִשְׁמְעוּ, אֵף אֵין־יִשְׁרֹחַ בְּפִיהֶם: כְּמוֹתֵם יִהְיוּ עֲשִׂיהֶם,
 כָּל אֲשֶׁר־בָּטַח בָּהֶם: בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה, בֵּית אֱהֲרֹן בָּרְכוּ
 אֶת־יְהוָה: בֵּית הַלְוִי בָרְכוּ אֶת־יְהוָה, יִרְאִי יְהוָה בָּרְכוּ אֶת־יְהוָה:
 בָּרוּךְ יְהוָה מְצִיּוֹן, שֹׁכֵן יְרוּשָׁלַם, הַלְלוּ יְהוָה:

טעם אמירת מזמור זה, להעלות בזכרון על לב הישראלי, כמה מהחיוב רמיא עלייהו
 להודות לו ולשבחו על כל נפלאותיו אשר עשה כאשר מהמשך הפסוקים נראה להדיא.
 ועוד שנרמז בו בפסוק א' המן ובלעם, וידעת כי המן ועמלק ובלעם הם משורש אחד.
 זהו 'נשיאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא', הרי המן ובלעם עיין חזה ציון
 ז"ל.

מִי יִתֵּן מִצִּיּוֹן יִשְׁעוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּשׁוּב אֱלֹהִים שְׂבוֹת עַמּוֹ, יִגַּל יַעֲקֹב
 יִשְׁמַח יִשְׂרָאֵל: וּתְשׁוּעַת צְדִיקִים מִיְּהוָה, מְעוֹז בְּעַת צָרָה:
 וַיַּעֲזֹרם יְהוָה וַיִּפְלְטֵם, וַיַּפְלֵטֵם מִרְשָׁעִים וַיּוֹשִׁיעֵם, בִּיַּחֲסוֹ בּוֹ:

משנה

יגדל נא כח הקורא ושונה לתת מזון לנשמה. בפתחו יעמוד באשר שנו חכמים בלשון המשנה במסכת שקלים פ' אלו הן הממונין. כי שם גדולת מרדכי בלשון רב סגנין

א. אלו הן הממונין שהיו במקדש: יוחנן בן פנחס על החותמות, אחיה על הנסכים, מתתיה בן שמואל על הפיסות, פתחיה על הקנין. פתחיה – זה מרדכי. למה נקרא שמו פתחיה. שהיה פותח בדברים ודורשן, ויודע שבעים לשון. בן אחיה על חולי מעים, נחוניא חופר שיחין, גביני כרוז, בן גבר על געילת שערים, בן בכי על הפקיע, בן ארזה על הצלצל, הגרם בן לוי על השיר, בית גרמו על מעשה לחם הפנים, בית אבטינס על מעשה הקמרת, אלעזר על הפרוכות, ופנחס על המלבוש:

ב. אין פותחין משלשה גזברין ומשבעה אמרכלין, ואין עושין שררה על הצבור בממון פחות משנים, חוץ מן אחיה שעל חולי מעים ואלעזר שעל הפרוכות, שאותן קבלו רוב הצבור עליהן:

ג. ארבעה חותמות היו במקדש, וכתוב עליהן, עגל, זכר, גדי, חוטא.

בן עזאי אומר, חמשה היו, וארמית כתוב עליהן, עגל, זכר, גדי, חוטא דל, וחוטא עשיר.

עגל משמש עם נסכי בקר גדולים וקטנים, זכרים ונקבות.
גדי משמש עם נסכי צאן גדולים וקטנים, זכרים ונקבות, חוץ משל אילים.

זכר משמש עם נסכי אילים בלבד.

חוטא משמש עם נסכי שלש בהמות של מצורעין:
ד. מי שהוא מבקש נסכים הולך לו אצל יוחנן שהוא ממנה על החותמות, נותן לו מעות ומקבל ממנו חותם.
כא לו אצל אחיה שהוא ממנה על הנסכים, ונותן לו חותם ומקבל ממנו נסכים.

ולערב באין זה אצל זה, ואחיה מוציא את החותמות ומקבל כנגדן מעות. ואם הותירו – הותירו להקדש. ואם פחתו – היה משלם יוחנן מביתו, שיד הקדש על העליונה:

ה. מי שאבד ממנו חותמו, ממתינין לו עד הערב. אם מוצאין לו כדי חותמו – נותנין לו. ואם לאו – לא היה לו. ושם היום כתוב עליהן מפני הרמאין:

ו. שְׁתֵּי לְשָׁבוֹת הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ: אַחַת – לְשֵׁכֶת הַשָּׂאִים, וְאַחַת – לְשֵׁכֶת הַכֹּלִים;

לְשֵׁכֶת הַשָּׂאִים יֵרָאִי חֲטָא נֹתָנִים לְתוֹכָהּ בַּחֲשָׂאִי, וְעֲנִיִּים בְּנֵי טוֹבִים מִתְּפָרְנִסִּים מִתוֹכָהּ בַּחֲשָׂאִי.

לְשֵׁכֶת הַכֹּלִים, כָּל מִי שֶׁהוּא מִתְנַדֵּב כָּלִי, זוֹרְקוֹ לְתוֹכָהּ. וְאַחַת לְשָׁלְשִׁים יוֹם, גּוֹבְרִין פּוֹתְחִין אוֹתָהּ. וְכָל כָּלִי שֶׁמוֹצֵאִין בּוֹ צָרָד לְבָדֵק הַבַּיִת, מְנִיחִין אוֹתוֹ. וְהַשָּׂאֵר נִמְכָּרִין בְּדַמְיָהוּ וְנוֹפְלִין לְלִשְׁכַּת בֶּדֶק הַבַּיִת:

ובקול רנה ובצהלה. ישנה כל מסכת מגילה

הנה כשקורא מסכת מגילה, נראה לעניות דעתי דיון בכל ארבעה פרקים - אות אחת משם הוי"ה צריך הוא, ואות אחת משם אדנות, ליחד שם הוי"ה ואדנות. (הגר"מ פלאג'י)

פרק א

יְהוָה אֱדַנִּי

א. מִגְלָה נִקְרְאָת בְּאַחַד עָשָׂר, בְּשָׁנִים עָשָׂר, בְּשִׁלְשָׁה עָשָׂר, בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר, בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר, לֹא פָחוֹת וְלֹא יוֹתֵר.

בְּרַבִּין הַמִּקְפִּין חוֹמָה מִיָּמֹת יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן – קוֹרִין בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר.

בְּפָרִים וְעִירוֹת גְּדוּלוֹת – קורין בארבעה עשר, אלא שהכפרים
מקדימין ליום הכניסה:

ב. כיצד?

חל להיות יום ארבעה עשר בשני – כפרים ועירות גדולות קורין
בו ביום, ומקפות חומה למחר.

חל להיות בשלישי או ברביעי – כפרים מקדימין ליום הכניסה
ועירות גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר.

חל להיות בחמישי – כפרים ועירות גדולות קורין בו ביום,
ומקפות חומה למחר.

חל להיות ערב שבת – כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות
גדולות ומקפות חומה קורין בו ביום.

חל להיות בשבת – כפרים ועירות גדולות מקדימין וקורין ליום
הכניסה, ומקפות חומה למחר.

חל להיות אחר השבת – כפרים מקדימין ליום הכניסה, ועירות
גדולות קורין בו ביום, ומקפות חומה למחר:

ג. איזו היא עיר גדולה?

כל שיש בה עשרה במלנים; פחות מפאן – הרי זה כפר. באלו
אמרו: מקדימין ולא מאחרין. אבל זמן עצי כהנים ותשעה
באב, חגיגה ותקלה – מאחרין ולא מקדימין. אף על פי שאמרו
מקדימין ולא מאחרין – מתרין בהספד ובתעניות ומתנות לאביונים.

אמר רבי יהודה, אימתי? מקום שנכנסין בשני ובחמישי. אבל מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי – אין קורין אותה אלא בזמנה: ד. קראו את המגלה באדר הראשון ונתעברה השנה – קורין אותה באדר השני, אין בין אדר הראשון לאדר השני אלא קריאת המגלה ומתנות לאביונים:

ה. אין בין יום טוב לשבת, אלא אכל נפש בלבד. אין בין שבת ליום הכפורים, אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בקרת:

ו. אין בין המדר הנאה מחברו למדר מפניו מאכל, אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אכל נפש. אין בין נדרים לנדבות, אלא שהנדרים חייב באחריותו, ונדבות אינו חייב באחריותו:

ז. אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש, אלא קרבן. אין בין מצרע מסגר למצרע מחלט, אלא פריעה ופרימה. אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט, אלא תגלחת וצפרים:

ח. אין בין ספרים לתפלין ומזוזות, אלא שהספרים נכתבין בכל לשון, ותפלין ומזוזות אינן נכתבות אלא אשורית. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית:

ז. אין בין ביהן משוח בְּשִׁמּוֹן הַמִּשְׁחָה לְמַרְפָּה בְּגָדִים, אֵלָא פֶּר הַבָּא
עַל כָּל הַמְצוֹת.

אין בין ביהן מְשַׁמֵּשׁ לְכֹהֵן שֶׁעֲבַר, אֵלָא פֶּר יוֹם הַכַּפּוּרִים וְעִשִּׁירִית
הָאִיפָה:

י. אין בין בְּמָה גְדוּלָּה לְבְמָה קְטַנָּה, אֵלָא פְּסָחִים.

זוה הַכָּלָל: כָּל שֶׁהוּא גֵּדֵר וְגֵדֵב, קָרֵב בְּבְמָה. וְכָל שֶׁאִינוּ לֹא גֵּדֵר
וְלֹא גֵדֵב – אִינוּ קָרֵב בְּבְמָה:

יא. אין בין שִׁילָה לִירוּשָׁלַיִם, אֵלָא שְׁבָשִׁילָה – אוֹכְלִים קֳדָשִׁים
קָלִים וּמַעֲשֵׂר שְׁנֵי כָּכָל הָרֹאֶה, וּבִירוּשָׁלַיִם – לִפְנֵים מִן
הַחוּמָה.

זכאן וְכֹאן קֳדָשִׁי קֳדָשִׁים – נֹאכְלִים לִפְנֵים מִן הַקָּלַעִים.

קֳדָשֶׁת שִׁילָה – יֵשׁ אַחֲרֶיהָ הַתֵּר, וְקֳדָשֶׁת יְרוּשָׁלַיִם – אִין אַחֲרֶיהָ
הַתֵּר:

פרק ב

יחזה ארני

א. הַקּוּרָא אֶת הַמַּגָּלָה לְמַפְרָע – לֹא יֵצֵא.

רְקֹרְאָה על פֶּה, קְרָאָה תְּרֻגּוֹם, בְּכָל לָשׁוֹן – לֹא יֵצֵא.

אֲבָל קוֹרִין אוֹתָהּ לְלוֹעֲזוֹת בְּלֻעִז.

וְהַלּוֹעִז שֶׁשָּׁמַע אֲשׁוּרִית – יֵצֵא:

ב. קְרָאָה סְרוּגִין, וּמִתְנַמְנֵם – יֵצֵא.

הָיָה כּוֹתֵבָהּ, דּוֹרְשָׁהּ, וּמְגִיחָהּ, אִם כּוֹן לָבוּ – יֵצֵא;

וְאִם לָאוּ – לֹא יֵצֵא.

הִיָּתָה כְּתוּבָה בְּסֵם, וּבִסְקָרָא, וּבְקוֹמוֹם וּבְקִנְקִנְתוֹם, עַל הַנִּיר וְעַל

הַדְּפִתְרָא – לֹא יֵצֵא;

עַד שֶׁתֵּהָא כְּתוּבָה אֲשׁוּרִית, עַל הַסֶּפֶר וּבִדְיוֹ:

ג. בֶּן עִיר שֶׁהִלֵּךְ לְכֶרֶךְ וּבֶן כֶּרֶךְ שֶׁהִלֵּךְ לְעִיר:

אִם עָתִיד לַחֲזוֹר לְמִקְוָמוֹ – קוֹרֵא כְּמִקְוָמוֹ; וְאִם לָאוּ – קוֹרֵא עֲמֻהָן.

וּמֵהֵיכָן קוֹרֵא אָדָם אֶת הַמְּגִלָּה וְיוֹצֵא בָּהּ יְדֵי חוֹבְתוֹ?

רַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר: בְּלָהּ.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מֵאִישׁ יְהוּדִי (אִסְתֵּר ב.).

רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר: מֵאַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה (אִסְתֵּר ג.).

ד. הַכֹּל בְּשֵׁרִין לְקִרְוֹת אֶת הַמְּגִלָּה, חוּץ מִחֲרֵשׁ, שׁוּטָה, וְקָטָן. רַבִּי

יְהוּדָה מְכַשִּׁיר בְּקָטָן.

אין קורין את המגלה, ולא מלין, ולא טובלין, ולא מזין, וכן שומרת
יום בנגד יום לא תטבל - עד שתגין החמה, וכלן שעשו
משעלה עמוד השחר - פשר:

ה. כל היום פשר לקריאת המגלה, ולקריאת ההלל, ולתקיעת
שופר, ולנטילת לולב, ולתפלת המוספין, ולמוספין, ולודוי
הפרים, ולודוי המעשר, ולודוי יום הכפורים, לסמיכה, לשחיטה,
לתנופה, להגשה, לקמיצה ולהקטרה, למליקה, ולקבלה, ולהזיה,
ולהשקת סוטה, ולעריפת העגלה, ולטהרת המצרע:

ו. כל הלילה פשר לקצירת העמר ולהקטר חלבים ואברים.

זה הכלל:

דבר שמצותו ביום - פשר כל היום;

דבר שמצותו בלילה - פשר כל הלילה:

פרק ג

יהוה ארני

א. בני העיר שמכרו רחובה של עיר - לוקחין בדמיו בית הכנסת;

בית הכנסת - לוקחין תבה;

תבה – לוקחין מטפחות;

מטפחות – לוקחין ספרים;

ספרים – לוקחין תורה.

אבל אם מכרו תורה – לא יקחו ספרים;

ספרים – לא יקחו מטפחות;

מטפחות – תלא יקחו תבה;

תבה – לא יקחו בית הכנסת;

בית הכנסת – לא יקחו את הרחוב;

ובן במותריהן.

אין מוכרין את של רבים ליחיד, מפני שמורידין אותו מקדשתו, דברי רבי יהודה. אמרו לו: אם בן, אף לא מעיר גדולה לעיר

קטנה:

ב. אין מוכרין בית הכנסת, אלא על תנאי, שאם ירצו יחזירוהו; דברי רבי מאיר.

וחכמים אומרים: מוכרים אותו ממכר עולם, חוץ מארבעה דברים, למרחץ ולברסקי ולטבילה ולבית המים;

רבי יהודה אומר: מוכרין אותו לשם חצר, והלוקח – מה שירצה יעשה:

ג. ועוד אמר רבי יהודה, בית הכנסת שחרב - אין מספידין בתוכו, ואין מפשילין בתוכו חבלים, ואין פורשין לתוכו מצודות, ואין שומחין על גגו פרות, ואין עושין אותו קפנדריא, שנאמר (ויקרא כו), והשמותי את מקדשיכם, קדשתן אף כשתן שוממין. עלו בו עשבים, לא יתלש, מפני עגמת נפש:

ד. ראש חודש אדר שחל להיות בשבת - קורין בפרשת שקלים (שמות ל);

חל להיות בתוך השבת - מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת אחרת; בשניה - זכור (דברים כה);

בשלישית - פרה אדמה (במדבר יט);

ברביעית - החודש הזה לכם (שמות יב);

בחמישית - חזרין לכסדרן.

לכל מפסיקין: בראשי חודשים, בחגכה ובפורים, בתעניות ובמעמדות וביום הכפורים;

ה. בפסח קורין בפרשת מועדות של תורת כהנים (ויקרא כב).

בעצרת - שבעה שבעות (דברים טז).

בראש השנה - בחודש השביעי באחד לחודש (ויקרא כג).

ביום הכפורים - אחרי מות (שם טז).

ביום טוב הראשון של חג - קורין בפרשת מועדות שבתורת כהנים (ויקרא כג).

וּבִשְׂאֵר כָּל יְמוֹת הַחַג – בְּקִרְבָּנוֹת הַחַג (במדבר כט):

ו. בַּחֲנֻכָּה – בְּנִשְׂיָאִים (שם ז).

בַּפּוּרִים – וַיָּבֹא עַמְלֶק (שמות יז).

בְּרֵאשֵׁי חֳדָשִׁים – וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם (במדבר כח).

בַּמַּעֲמָדוֹת – בַּמַּעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית (בראשית א).

בַּתַּעֲנִיּוֹת – בְּרִכּוֹת וּקְלָלוֹת (ויקרא כו).

אֵין מִפְסִיקִין בְּקָלָלוֹת, אֲלָא אֶחָד קוֹרֵא אֶת כָּלֵן.

בַּשְּׁנִי וּבַחֲמִישִׁי וּבַשֶּׁבֶת בַּמַּנְחָה, קוֹרִין בְּסִדְרָן, וְאֵין עוֹלִין לָהֶם מִן

הַחֲשֵׁבּוֹן, שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כג), וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת מַעֲדֵי יְיָ אֶל

בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִצֻּתָּן – שִׁיחֵו קוֹרִין כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּזִמְנוֹ:

פרק ד

יהודה אדני

א. הקורא את המגלה – עומד ויושב.

קְרָאָה אֶחָד, קְרָאוּהָ שְׁנַיִם – יָצְאוּ.

מְקוֹם שֶׁנֶּהְגּוּ לְבָרֵךְ – יְבָרֵךְ; וְשֶׁלֹא לְבָרֵךְ – לֹא יְבָרֵךְ.

בְּשָׁנִי וּבְחֲמִישִׁי וּבְשֶׁבֶת בַּמִּנְחָה, קורִין שְׁלֹשָׁה, אֵין פּוֹחֲתִין וְאֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן, וְאֵין מַפְטִירִין בְּנִבְיָא.

הַפּוֹתֵחַ וְהַחוֹתֵם בַּתּוֹרָה – מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ:

ב. בְּרֵאשֵׁי חֲדָשִׁים וּבְחֵלּוֹ שֶׁל מוֹעֵד, קורִין אַרְבָּעָה, אֵין פּוֹחֲתִין מִהֶן וְאֵין מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן, וְאֵין מַפְטִירִין בְּנִבְיָא.

הַפּוֹתֵחַ וְהַחוֹתֵם בַּתּוֹרָה, מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ.

זֶה הַכֵּלָל: כָּל שְׂיֵשׁ בּוֹ מוֹסָף וְאֵינוֹ יוֹם טוֹב – קורִין אַרְבָּעָה.

בְּיוֹם טוֹב – חֲמִשָּׁה.

בְּיוֹם הַכַּפּוּרִים – שֵׁשָׁה.

בְּשֶׁבֶת – שֶׁבַע.

אֵין פּוֹחֲתִין מִהֶן, אֲבָל מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶן, וּמַפְטִירִין בְּנִבְיָא.

הַפּוֹתֵחַ וְהַחוֹתֵם בַּתּוֹרָה – מְבָרֵךְ לְפָנֶיהָ וּלְאַחֲרֶיהָ:

ג. אֵין פּוֹרְסִין אֶת שְׁמַע, וְאֵין עוֹבְרִין לְפָנֶי הַתְּבָה,

וְאֵין נוֹשְׂאִין אֶת כַּפֵּיהֶם,

וְאֵין קורִין בַּתּוֹרָה, וְאֵין מַפְטִירִין בְּנִבְיָא,

וְאֵין עוֹשִׂין מַעֲמָד וּמוֹשָׁב, וְאֵין אוֹמְרִים בְּרַכַּת אֲבָלִים וְתַנְחוּמֵי

אֲבָלִים וּבְרַכַּת חֲתָנִים,

וְאֵין מְזַמְנִין בִּשְׁם – פָּחוֹת מֵעֶשְׂרֵה.

ובקרקעות – תשעה וכהן.

ואדם, ביוצא בהן:

ד. הקורא בתורה – לא יפחת משלשה פסוקים.

לא יקרא למתרגמן יותר מפסוק אחד;

ובנביא – שלשה. היו שלשתן שלש פרשיות – קורין אחד אחד.

מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה.

ועד כמה הוא מדלג? עד כדי שלא יפסק המתרגמן:

ה. המפטיר בנביא – הוא פורס על שמע, והוא עובר לפני התבה, והוא נושא את כפיו.

ואם היה קטן – אביו או רבו עוברין על ידו:

ו. קטן – קורא בתורה ומתרגם, אבל אינו פורס על שמע, ואינו עובר לפני התיבה, ואינו נושא את כפיו.

פוּחֶת – פורס את שמע ומתרגם, אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התבה ואינו נושא את כפיו.

סומא – פורס את שמע ומתרגם.

רבי יהודה אומר: כל שלא ראה מאורות מימיו – אינו פורס על שמע:

ז. כהן שיש בידיו מומין – לא ישא את כפיו.

רבי יהודה אומר: אף מי שהיו ידיו צבועות אסטים ופואה – לא ישא את כפיו, מפני שהעם מסתכלין בו:

ח. האומר איני עובר לפני התבה בצבועין – אף בלבנים לא יעבר. בסנדל איני עובר – אף יחף לא יעבר.

העושה תפלתו עגלה – סכנה ואין בה מצוה.

נתנה על מצחו או על פס ידו – הרי זו דרך המינות.

צפן זהב, ונתנה על בית אנקלי שלו – הרי זו דרך החיצונים:

ז. האומר יברכוך טובים – הרי זו דרך המינות.

על קן צפור יגיעו רחמים, ועל טוב יזכר שמך, מודים מודים – משתקין אותו.

המכנה בעריות – משתקין אותו.

האומר: ומזרעך לא תתן להעביר למלך (ויקרא יח), ומזרעך לא תתן לאעבד בארמיותא – משתקין אותו בגזיפה:

י. מעשה ראובן (בראשית לח), נקרא ולא מתרגם.

מעשה תמר (שם), נקרא ומתרגם.

מעשה עגל הראשון (שמות לב), נקרא ומתרגם.

והשני (שם), נקרא ולא מתרגם.

בְּרַכַּת פְּתִינִים (במדבר ו), מַעֲשֵׂה דָּוִד (שמואל ב יא) וְאַמְנוֹן (שם יג), לֹא נִקְרְאוּ וְלֹא מִתְרַגְּמוּ.

אֵין מִפְטִירִין בְּמִרְכָּבָה (יחזקאל א), וְרַבִּי יְהוּדָה מִתִּיר.

רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אֵין מִפְטִירִין בְּהוֹדֵעַ אֶת יְרוּשָׁלַיִם (שם טז):

גמרא

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻעַ בֶּן לֹוִי: שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים עָשׂוּ בֵּית דִּין שֶׁל מִטָּה, וְהִסְקִימוּ בֵּית דִּין שֶׁל מַעֲלָה עַל יָדָם; [אֵלּוּ הֵן]: מִקְרָא מְגִלָּה, וּשְׁאִילַת שְׁלוֹם [בְּשֵׁם], וְהִבָּאת מַעֲשֵׂר. מִקְרָא מְגִלָּה - דְּכָתִיב: "קִיְמוּ וְקָבְלוּ הַיְּהוּדִים" (אסתר ט) - קִיְמוּ לְמַעַלָּה מִה שֶׁקָּבְלוּ לְמִטָּה. וּשְׁאִילַת שְׁלוֹם - דְּכָתִיב: "וְהִנֵּה בּוֹעֵז בָּא מִבֵּית לָחֶם, וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים ה' עִמָּכֶם" (רות ב), וַאֲמַר: "ה' עִמָּךְ גִּבּוֹר הַחֵיל" (שופטים ו). מֵאִי וַאֲמַר? וְכִי תִימָא: בּוֹעֵז הוּא דְּעֵבִיד מִדְּעֵתִיָּה, וּמִשְׁמִינָא לֹא אִסְקִימוּ עַל יָדוֹ! תָּא שְׁמַע: וַאֲמַר: "ה' עִמָּךְ גִּבּוֹר הַחֵיל". הִבָּאת מַעֲשֵׂר - דְּכָתִיב: "הִבִּיאוּ אֶת כָּל הַמַּעֲשֵׂר אֶל בֵּית הָאוֹצֵר, וְהִי טָרֶף בְּבֵיתִי, וּבְחֲנוּנֵי נָא בָּזֹאת, אָמַר ה' צְבָאוֹת, אִם לֹא אֶפְתַּח לָכֶם אֶת אַרְוֹבוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהִרִיקוֹתִי לָכֶם בָּרֶכֶה עַד בְּלִי

רדי" (מלאכי ג). מאי "עד בלי די"? אמר רמי בר רב: עד שיבלו שפתותיכם מלומר: די. (מכות כג ע"ג)

מדרש

ב"ר פ' ע"ח (ג)

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי אֲדֹנִי יֵדַע כִּי הַיְלָדִים רַבִּים וְגו', זֶה מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן, וְהִצְאֵן וְהִבְקֵר עֲלוֹת עָלַי, אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאֹמַר (יחזקל לד לא): וְאַתָּן צֹאנִי צֹאן מִרְעִיתִי אֲדָם אַתֶּם, רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב אַחָא אָמַר אֵילּוּלֵי רַחֲמֵי שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וּדְפָקוּם יוֹם אֶחָד כְּבֵר מָתוּ כָּל הַצֹּאן בִּימֵי אֲדֹרִיגוּס. רַבִּי בְּרַכְיָה בְּשֵׁם רַבִּי לִוִּי אָמַר אֲדֹנִי יֵדַע כִּי הַיְלָדִים רַבִּים, זֶה דָּוִד וְשְׁלֹמֹה. וְהִצְאֵן וְהִבְקֵר עֲלוֹת עָלַי, אֵלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, שְׁנֵאֹמַר: וְאַתָּה צֹאנִי וְגו'. רַב הוּנָא בְּשֵׁם רַב אַחָא אָמַר אֵילּוּלֵי רַחֲמֵי שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּבֵר מָתוּ כָּל הַצֹּאן בִּימֵי הָמָן.

פרקי ר"א (סוף פק נ) הביאו במדרש רבות אסתר

רַבִּי פִּינְחָס אוֹמֵר, מֶלֶךְ מֶרְדֵּכִי עַל כָּל הַיְּהוּדִים, שְׁנֵאֹמַר (שם ח, טו) וּמֶרְדֵּכִי יֵצֵא מִלִּפְנֵי הַמֶּלֶךְ בִּלְבוּשׁ מַלְכוּת. מָה הַמֶּלֶךְ לֹבֵשׁ פָּרְפִירָא, כֵּךְ הָיָה מֶרְדֵּכִי לֹבֵשׁ. מָה הַמֶּלֶךְ עֲטָרָה בְּרֹאשׁוֹ, כֵּךְ הָיָה מֶרְדֵּכִי מְעֻטָּר, שְׁנֵאֹמַר (שם) וְעֲטָרַת זָהָב גְּדוּלָּה. מָה הַמֶּלֶךְ

אימתו בכל הארץ, כך היתה אימת מרדכי עליהם, שנאמר (שם ט, ג) כי נפל פחד מרדכי עליהם. ושמועו הולך בכל המדינות (שם ד), מה המלך מוניטה שלו הולכת בכל הארץ, כך היה מרדכי מוניטה שלו הולכת בכל המדינות, שנאמר ושמועו הולך. ומה היתה מוניטה שלו, מרדכי מכאן ואסתר מכאן. למה, שהיה איש טוב ודובר שלום לכל זרעו, שנאמר (שם י, ג) כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש. ועליו הכתוב אומר שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום (תהלים לו, לו).

זהר

פֶּתַח רבי יצחק ואמר, (שיה"ש ז) וחכך כִּיִּין הַטּוֹב הוֹלֵךְ לְדוֹדֵי לְמִישָׁרִים וְגו'. וחכך כִּיִּין הַטּוֹב, דא יינא דאורייתא, דאיהו טב. דהא יינא אחרא לאו איהו טב, ויינא דאורייתא, טב לכלא. טב לעלמא דא, וטב לעלמא דאתי. ודא הוא יינא דניחא ליה לקודשא בריך הוא יתיר מכלא, ובזכו דא, מאן דמרוי מיינא דאורייתא, יתער לעלמא דאתי, ויזכי לאחייא, כד יוקים קודשא בריך הוא לצדיקייא. (שמיני לט ע"ה)

כְּמָה דאת אמר (אסתר ב) בערב היא באה ובבקר היא שבה. בערב היא באה, לגבי בעלה. ובבקר היא שבה, לגבי

צדיק־יֵא דַעֲלָמָא. וְכָלֹא בְרִשּׁוּתָא דְּבַעֲלָהּ. (הדא הוא דכתיב,
(תהילים ל"ז כ"א) וצדיק חונן ונותן). (פנחס רב ע"ג)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהָא אֲשַׁכְחֵנָּא חֲצִירִים דְּאִתְּמַר בֵּיהּ וְתַעֲמֹד
בְּחֶצֶר בֵּית הַמִּלָּךְ הַפְּנִימִית גִּבַּח בֵּית הַמִּלָּךְ. וּבְכָל אֲתֵר
הַמִּלָּךְ סֵתֵם, דָּא קוּדְשָׁא ב"ה. וְתַעֲמֹד, אֵין עֲמִידָה, אֵלֹא צְלוּתָא.
גִּבַּח בֵּית הַמִּלָּךְ: גִּבַּח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, דְּכָל יִשְׂרָאֵל צָרִיכִין לְצִלָּאָהּ
צְלוּתָא דְּלֵהוֹן לְתַמָּן, וּלְמַהֲוֵי גִבַּח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. (נדר קט ע"ה)

בְּרוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן | וְאָמֵן: יְמִלּוּךְ יְיָ לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן:

לענין ברכה
לא יברכו
אלא ביד

ולענין ברכה דעת רבינו יחיאל ז"ל (סוּפָא נטור) שלא לברך בשניהם. והרמב"ם ז"ל פסק שיברכו בי"ד שהוא זמן קריאה לרוב העולם, וכן הסכימו רוב הפוסקים תמב, וכן ראוי לעשות. ועיינן מהרש"ל והרב"ח והר"ב מג"א והט"ז ז"ל תמב.

נוהגים
שמחה
ומתנות
לאביונים
בשניהם

ונראה בעיני שנוהגים שמחה ומתנות לאביונים בשניהם. ריא"ז בפ"ק, וכן הוא המנהג, כן כתב הכה"ג ז"ל הגה"ט סי' זה תמיד.

טעם למה תקנו שמחה ומנות ומתנות ויין בפורים

יתרון השמחה וההמיינה הגדולה, והעטרה אשר עטרו מרדכי ובית דינו את ימי הפורים המהודרים האלה, תחת שלש מצות פרטיות אשר תעשינה. מקום הניחו לדרוש ולתור מה הם המצות הללו, ומה טעם יש בהן. וזה לפי שהגיע לנו מהדיעה, היות האנשים ההמה מכת השלמים מחוכמים בכל ספר וחכמה. ועל מרדכי שנו חכמים בלשון המשנה (שקלים פ"ה מ"א) שהיה פותח בדברים ודורשן ויודע ע' לשון תמיד. וכפי פשט הנחתם מצוותם והוראתם, נראה שלא קבעו וחייבו, כי אם להרחבת הגוף ולמלאות כח תאוות הבהמית, להושיבה על גפי מרומי שבת כסלות ונגעי עיוורון, מאחר שלא חששו שעל הרוב השמחה והמשתה וריבוי המנחות והנסכים, אף בין המלכים, הם סבת לפתוח פתחי ארמונות הרשע, וכל דבר פשע, והמכשילות את הרשעים, כי היין בוגד תמו – כבגד בוגדים, נופח כאש פחם ואד יעלה, פושע נוסע מקירות הלב אל האבר הראשי, הסר משם כל אשר לבן בו תמו,

לב:

אור שמח

תמב. שיטת הריא"ז שיש לברך בשני הימים. **תמג.** שדנו מדוע אין מברכים בשני הימים ככל ספיקא דיומא. **תמד.** וכ"כ המג"א (ס"ק ה), וכן הביא להלכה במ"ב (ס"ק י). וזה דלא כשיטת הפר"ח (ד) שס"ל שאין עושים סעודה אלא בי"ד. **תמו.** שם: "פתחיה על הקינין פתחיה זה מרדכי למה נקרא שמו פתחיה שהיה פותח בדברים ודורשן ויודע שבעים לשון". **תמו.** ע"פ הכתוב (סנקה"ז ד) "וְאֵף כִּי־תִיֵּן בּוֹגֵד גְּבַר יִהְיֶה וְלֹא יִנָּה", וגו'. **תמו.** ע"פ הכתוב (גלא"ט ל) "וְיִסֵּר בַּיּוֹם הַהוּא

והשתנות יִהְיוּ תַמָּה, ויפול הנופל ממנו תַמָּה, תוך פח מוקש העבירות, שקערורות ירקרקות או אדמדמות יִי, וזהו במרוץ הטבעי, עינינו הרואות יארע כל יום ויום מעשים ומאורעות רעות שלא ניתנו ליכתב. ומה גם עתה שהמשפט והחרוץ לרוץ בשותים במזדק יין וזוללי בשר, מה יעשה הבן ולא יחטא – ואשם. וזו כוחו לאמר: מה עשיתי עתה כך היא חובתי וכך יפה לי. וא"כ היה מהדי (- מספיק) במה שתקנו מצות קריאת המגילה לפרסום הנס ולהודות לה'.

אמנם כאשר נעמוד להעמיק בענין, ובסוד הבנין הזה, לא נמצא בתיקונם מהדופי, רק מהיופי ותועלת גדול, והערה גדולה רוחנית ושכלית ימשך ממנו, מה שלא יעורר וימשך מזולת תיקון אחר שיהיה, ויש בזה חוק היושר והאמונה והאמת. וזהו כי השמחה מורה בג' פנים ההתייחדות אל המצות, כפי עוצם הכוונות התלויות בהן. הא' על שלמות איזה מעשה שיעשה בשמחה, שיוצא מכוון הקנין השלם אשר בנפש ויציאתה מתכונה שלימה, לא כן החסר בו שאף שיעשה – ועצב. ולכן הזהיר הוא יתברך על הרגל המעשים התוריים תנא, וקניינם הנפשי. 'ושמחתם לפני ה' אלהיכם' (דברים יז יג). והב' מורה על שלימות הפועל בכוונותיו השלימות והזכות, אשר לא יתערב בהם שום עירוב ומחשבת פסול, כי מחשבות הרשע והדעות הנפסדות הם המעציבות נפש בעליהן, לפי שהנפש חצובה ממקום

אור שמח

שהמשתכר מבטל את בחינת החסד].
תמח. ע"פ הכתוב (מלכים יא ג): "כִּי הִשְׁתַּחֲוֹת יִהְיוּ רַסוֹן צִדִּיק מִה פֶּעַל".
תמט. ע"פ הכתוב (דברים כז ט): "כִּי תִבְנֶה בֵּית חֵדֶשׁ וְעָשִׂיתָ מַעֲקֶה לְגִנְךָ וְלֹא תִשִּׁים דְּמִים בְּבִיתְךָ כִּי יִפֹּל הַנֶּפֶל מִמֶּנּוּ".
תנ. ע"פ הכתוב (ויקרא יד לו): "וְרָאָה אֶת הַנֶּגַע וְהֵנִיחָה הַנֶּגַע בְּקִירֹת הַבַּיִת שְׁקַעְרוֹת יִרְקַקֹּת אוֹ אֲדָמָהּ וּמִרְאֵיהֶן שָׁפֵל מִן הַקִּיר".
תנא. היינו התורניים.

אֶת הַתִּשְׁשִׁים הַעֲקָדִים וְהַטְּלָאִים וְאֵת כָּל הָעֲזִים הַנֶּקֶדוֹת וְהַטְּלָאִת כָּל אֲשֶׁר לָבֵן בּוֹ וְכָל-חֹמֹם בַּפְּשָׁבִים וַיִּתֵּן בְּיַד בְּנָיו". הינו שהיין מסיר את המח (הדעת) של האדם, וזה לפי מאמרם (יזה לא): 'אביו מזריע לובן שממנו עצמות... ומוח שבראשו', ובתיקונים (קט). נאמר: 'מוחא חוורא ככספא'. נויש להוסיף, שיש לדברים אלו גם הטעמה ע"ד הסוד שהרי המח הוא בספירת חכמה (זהר ט"ג כח) והיא השורש לספירת חסד, ואילו יין הוא דין, וא"כ יוצא

עליון. ואע"פ שמסכים למעשים הרעים, תתעצב אחר עשייתם כמאמרם ז"ל (עפ"י הגמ' נדרים ט ע"ג) 'הרשעים מלאים חרטות'. ומדרכם להיות תמיד עצבים ממגורת העונשים ששיגום. והג' תהיה הוראתה הגעת התכלית במעשים, כי השמחה הוא העונג אשר מדרכו להימצא עם מנוחת התנועות והגעת התכליות – לא בזולת זה. ולפי זה לא תמצא השמחה בשום מוחש מהעניינים הזמניים, לפי שאין טובתם שלמה. וגם המשתוקק לא יגיע בה אל התכלית כפי התשוקה.

הנה שנתאמת שהשמחה היא דבקה במעשה הצדיקים ומחשבותיהם הטהורות והנקיות מכל רע, ובהשגת התכליות המבוקשות לשלמות נפשותינו, וא"כ בדברים האלקיים שמעשיהם ותכליתן באים כאחד, הנה שם תהא גילה ושמחה ועונג גדול בלי ספק, ועל זה כיון המלך החכם באמרו (קהל מ טו): 'ושבחתי אני את השמחה' וגו'. שמאחר שהשמחה לא תמצא כי אם בפעולות האלקיות שנמצא תכליתן עמהם, לזה אמר 'ושבחתי' וכו' עיין עקידה שער ס"ז. וכן דעת רז"ל בגמ' ברכות דף פ"ה (ל ע"ג) ר' ירמיה הוה יתיב קמיה דרב חזייה דהוה קא ברח טובא וכו', א"ל: 'וגילו ברעד' כתיב. א"ל: תפילין קא מנחנא. אביי הוה יתיב קמיה וכו', א"ל: תפילין קא מנחנא. שבת שובתם אשר השיבו 'תפילין קא מנחנא', רמזו אל הענין הנאות הזה, שההולך בדרך תמים מפני שרודף אחר השלימות, יהיה שש ועלץ ושמח בחלקו הטוב, ולא יקרא שלם בתכלית עד שיגיע לזה. ר"ל שיפעול כל פעולה טובה בששון ושמחה, כמ"ש המשורר (פסלים קיט קיא): 'נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה'. וזהו להורות שפועל הפעולה ההיא בקניין השלם אשר בנפש. ומינה שהפועל הוא איש עצמי ושמח לבו שהשיג והגיע אל תכליתו. ולכוונה זו השיבו: 'תפילין קא מנחנא', שאעפ"י שהשמחה היא פועל מגונה במלי דעלמא, במי שמקיים המצות בשמחה, למעלה גדולה תחשב לו, לפי שהיא שמחה נפשית. ועיין שם בהכותב (על הענין יעקב שכ"ט). ובמס' שבת דף ל' (ע"ג) אמרו: ושבחתי אני את השמחה – זו שמחה של מצוה, ולשמחה מה זאת עושה – זו שמחה שאינה של מצוה; ללמדך שאין

השכינה שורה לא מתוך עצבות וכו', אלא מתוך דבר שמחה של מצוה, שנאמר וכו'. ועוד אמרו בפסחים דף קי"ז (ע"א) 'מזמור לדוד', מלמד שאמר שירה ואח"כ שרתה עליו שכינה, ללמדך שאין השכינה שורה וכו', אלא מתוך דבר שמחה.

והנה אין לנו הכרח להאריך יותר בראיות ומושכלות אמיתיות, לומר שיפה תיקנו וחייבו וקבעו מרדכי ובית דינו תיקון השמחה בימים האלה. יען כי אין בכל מה שיכולים בני העולם להמציא לדמות דבר לדבר. רצוני להעיר און להשמיע כי זה הוא יום קדוש ונורא מאד, כיום קבלת התורה, שקיימו ברצון מה שקבלו כבר באונס. כמאמרם ז"ל בשבת פ' ר"ע דף פ"ח (ע"א). ולא חששו אל מעוטי עם הכת השלולה מחכמה ומעשה, החושבים און, ופועלי רע, ההופכים ללענה משפט וצדק, ושמחים כגיל העמים. 'כי ישרים דרכי ה' צדיקים ילכו בס', וגו' (הושע יד י). ולרמז יותר נגלה, שתפו גם בשמחה הזאת שילוח מנות לעורר בזה אהבה ואחוה בין איש ובין אחיו ובין גרו להיות ישראל בהתייחדות בלב אחד כאיש אחד, כאשר היה בחניית מעמד הר סיני^{הנב}, שהעיד הכתוב (שמות יט ז): 'ויחן שם ישראל' כאיש אחד וגו' (רס"י טז). ולשלמות התיקון, המה ראו שכל ענייני הנסים שנעשו בימים ההם בזמן הזה, היו ע"י שמחת משתה היין ושהתורה נמשלה לו (ע"י מדרש סיה"ט א יח). כמו שאמר הכתוב (משלי ט ה): 'ושתו ביין מסכת'". וכל נד. תכלית כוונתם היה לעורר אל העם הענין הזה מקבלת התורה בשמחה, חייבו ג"כ משתה ויין. ועמו יתוקן שמתעורר האדם לזיכרון קבלת התורה וזיכרון הנסים כנ"ל, ונכון.

אור שמח

הנב. עיין בדברי המהר"ל באור חדש (ט כז) שג"כ מבאר שמשלוח מנות ומתנות לאביונים בא לסמל את ענין האחדות שבעם ישראל, וזה שייך דוקא ביום פורים, שבו אנו עוסקים במחית עמלק המתנגד לאחדות ה'. אבל איהו ז"ל לא קשר ענין זה למתן תורה, כפי המתבאר בדברי רבינו.

ואחר כתבי ראיתי כתוב, שהרב בעל בינה לעיתים (דרוש כז עמ' קס צמחדו"ח) בעת נקלה הרגיש בזה ותירץ, ע"ע שהספר אינו בידיתנג.

והרב החסיד המלומד בנסים הרב כמוהר"ר אס"ף ז"ל תנ"ד, הרגיש למה בכל תפוצות ישראל עושים פרסום גדול כל כך כהכחות המן וכיוצא. ותירץ לפי שראו אורך הגלות וחששו שמא יקום מלך חדש מאומות העולם ויעשה גם הוא כמוהו. לכן הנהיגו לפרסם הנס בשווקים וברחובות, למען ישמעו וישאלו למה זה ועל מה זה, ויודיעו ענין המן ויקחו מוסר. וזהו כוונת הר"א אבן עזרא בשירו: 'שומעי דבר בן המדתא תפול עליהם אימתה'. עיין בספר מחזיק ברכה בקונטרס אחרון סי' תרפ"ז (שכ"כ) תנ"ה.

אור שמח

וב"ד לעשות זכר לדורות על מעמד שלושת דברים אלו ביום פורים עצמו. כי על עסק התורה, כיון שעצם היום לא יתן מקום להעמיק בעיון סתרי התורה - יעסקו בקריאת המגילה שעולה במקום עסק התורה. ועל אהבת חברים ברוח נדיבה - ירבו במנות איש לרעהו ומתנות לאביונים. ועל הסעודה - כיון שא"א בתענית שא"כ לא היה יום שמחה, תהיה אדרבה סעודה של מצוה לשם שמים, להכניע החומר במידה זו המכוערת אשר מימי עולם ומשנים קדמוניות, הראנו הניסיון כי רבה רעת האדם בהיותו להוט אחר בולמוס האכילה, ובהמשיכו למלאות תאות נפשו הבהמית באלו התענוגים והעידונים, ואבינו הראשון חטא, ואחריו כל אדם המשיך בחטא זה, עכ"ל.

תנ"ד. נראה שכוונתו לרבי זכריה פורטו מחכמי איטליה מח"ס אסף המזכיר שבו מ"מ לפירושים שנכתבו על מאמרי אגדה, יצא אחר פטירתו בשנת תל"ה בונציה, ר"ת שם ספרו, א"ספ ס'פרים פ'על ה'רבה מ'הר"ר ז'כריה כ'לי י'תמלא ר'חמים.

תנ"ה. וכ"כ בספרו מדבר קדמות (מערבת פ אות יט).

תנ"ג. וז"ל הזהב של רבינו עזריה פיגו: "ואולם ישראל שבאותו הדור של אחשוורוש, שיחתו בשלושה, כי נהנו מסעודתו של אותו רשע, אשר לא כדת. וגם לא היתה ביניהם האהבה הנאמנת איש את רעהו ברוח נכון ולב תמים, אלא פירוד לבבות כדברי הצורך: "ישנו עם אחד מפורד ומפורד בין העמים" (ג ט)... וחסר מהם גם עסק התורה בימים ההם, כדרשתם ז"ל (י"ב) עה"פ (קבלת י"ט) 'בעצלתיים יימך המקרה' - בשביל שנתאצלו ישראל מלעסוק בתורה בימי אחשוורוש, כביכול 'יימך המקרה' - הוא יתברך. ואסתר ע"ה ביקשה לתקן את שלושתם... על חסרון עסק התורה אמרה: 'לך כנוס' - שיעשו כנסיות ולהקיל קהילות ברבים ולדרוש להם את דבר ה'... ועל הוראת האהבה אלו לאלו, והיותם דואגים ומצטערים מצער חבריהם יותר מצער עצמו 'צומו עלי' אתם תצומו בעדי שאני נתונה בצרת סכנה - ולא בעדכם, וגם אני ונערוטי אצום כן' - על צרותיכם ולא על עצמי, ותהיה בזה אהבת רעים נאמנה. ועל הנאת הסעודה ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים'. על כן ראה מרדכי

זכות הפצת הקונטרס מוקדש לע"נ:

הג"ר אליעזר בה"ר שם טוב פאפו זצ"ל
ר' שמואל בן שפרה ושלמה כהן זצ"ל
יצחק בן שלמה ואסתר ז"ל
אליהו ודוד בני יצחק ומרים ז"ל
יגאל בן משה וציפורה ז"ל
רבי בן אסתר ז"ל
יהושע בן פרסיאדה ז"ל
שמעון משה בן מרים ז"ל
קלודין בת רחל ע"ה
מרים בת מרדכי ע"ה
אסתר בת מרים ויצחק ע"ה

חי רוג'ר בן נוסה ופרג' זמוס ז"ל
הונצח ע"י בנו יבלחט"א עמי בן סימה
שיזכה לעלות במעלות התורה והיראה, ולהקים
בית נאמן בישראל

שרון בן יפה ז"ל
הונצח ע"י ילדיו סיון אורי ואיתי הי"ו
שיזכו לברכה והצלחה ברוחניות וגשמיות

יעמדו על הברכה

יאיר בן אברהם הי"ו
בן חיים בן רוזה הי"ו
יצחק בן חנה מינה הי"ו
שיזכו לעלות מעלה במעלות התורה והיראה,
ויזכו להקים בית נאמן בישראל